

“TÄÄ ON KU TOINEN KOTI” –
Nuorten näkemyksiä seurakunnan tiloista

Tea Adeola ja Elina Hakkarainen

Opinnäytetyö, syksy 2014

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Adeola, Tea & Hakkarainen, Elina. "Tää on ku toinen koti"- nuorten näkemyksiä seurakunnan tiloista. Syksy 2014, 57 s., 3 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Pieksämäki, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä oli selvittää, millaisia näkemyksiä nuorilla on seurakunnan tiloista ja miten he kokevat ne. Tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, mitä nuoret ajattelevat tilojen merkityksistä, varusteluista ja saavutettavuudesta sekä kuinka he kokevat hiljentymisen ja osallisuuden mahdollisuudet tiloissa. Lisäksi havainnoitiin tilojen esteettömyyttä ja pohdittiin sen vaikutusta tilatyöhön. Pää tavoitteena oli saada nuorten oma ääni kuuluviin.

Tutkimusmenetelmä oli laadullinen, ja aineisto kerättiin jo olemassa olevista tutkimuksista sekä haastattelemalla kahdeksaa vapaaehtoista nuorta Kuopion evankelis-luterilaisessa seurakuntayhtymässä. Menetelmänä käytettiin teemahaastattelua ja haastattelut analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä, jonka pohjalta esitettiin tulokset ja päädyttiin johtopäätöksiin.

Tuloksista selvisi, että nuorten tiloissa nuoret viettivät paljon aikaa sosiaalisessa kanssakäymisessä. Myös oleilu oli varsin yleistä ja nuoret nostivat esille näkökulman, ettei tilan tai sen varustelun tarvitse olla erikoinen. Haastatteluiden perusteella nuoret eivät kokeneet suurta tarvetta hiljentymiselle nuorten tiloissa. Haastatteluissa nousi monesti esille kodikkuuden merkitys ja moni nuorista koki nuorten tilan itselleen toisena kotina. Nuorten mielestä helppo saavutettavuus oli tärkeää ja sijainnilla oli asiaan suuri merkitys. Helpon sijainnin myötä kynnyksellä mennä nuorten tilalle pieneni ja he kokivat keskeisen sijainnin mielekkäänä. Myös tiedottamisella oli merkitystä saavutettavuuteen ja jokainen haastatteluista koki, että tiedottaminen oli seurakunnissa riittävää. Nuorilta kysyttiin halukkuutta olla osallisena tilojen kehittämisessä ja moni oli sitä mieltä, että he voisivat olla mukana suunnittelemassa tai toteuttamassa nuorten tiloissa tehtäviä muutoksia. Yleisesti nuoret olivat kuitenkin tyytyväisiä seurakunnan tiloihin.

Tutkimuksen perusteella tilat tukevat nuorten kohtaamisia, omaehtoista toimintaa ja vertaissuhteiden syntymistä. Osallistumalla nuorten tiloissa järjestettyyn toimintaan nuorten kokema osallisuus ja yhteisöllisyys vahvistuvat. Kun nuoret kokevat osallisuutta nuorten tilojen sekä toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä, tila tuntuu enemmän omalta. Tilojen saavutettavuus vaikuttaa osallisuuden mahdollisuuksiin. Tutkimus haastaa seurakuntia pohtimaan nuorten tiloilla tehtävää toimintaa ja sen tarjoamia muotoja nuorten oman osallisuuden lisäämiseksi.

Asiasanat: osallisuus, kirkon nuorisotyö, hiljentyminen, nuorisotyö, tila, saavutettavuus, esteettömyys, laadullinen tutkimus

ABSTRACT

Adeola, Tea & Hakkarainen, Elina. "This is like a second home" – the youth's view on congregation spaces. 57 p., 3 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki, Autumn 2014. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to find out what kinds of views the youth had about congregation spaces and how they experience them. The goal was to bring forth information about what the youth think about participation, practice of spiritual silence, meanings, equipment and accessibility in the spaces. In addition the accessibility of the spaces was observed and its influence on space work was reflected. The main goal was to bring out the voices of the youth.

The research method was qualitative and the data consisted of existing research and was also collected by interviewing eight voluntary teens from the Evangelical Lutheran Parish Union of Kuopio. The method used was a theme interview and the interviews were analyzed by content analysis. Based on the analysis the results were set forth and the conclusions made.

The main finding was that the youth spent a lot of time socializing at the youth spaces. Loitering was also very common and the youth brought up the view that the space or its equipment do not need to be special. Based on the interviews the teens did not have a great urge for practice of spiritual silence in the youth spaces. The meaning of coziness stood out many times and many of the teens experienced the youth space as another home. The youth also thought that easy accessibility was important and the location had a big influence. With an easy location the barrier of going to the youth space was smaller and they felt that a central location was sensible. Furthermore, announcement of events from congregations had a meaning as a part of accessibility and the teens experienced that informing in the congregations was sufficient. The youth were asked about their will to participate in developing the youth spaces and many of them agreed that they could be involved in designing or executing the changes in the youth space. However, generally they were satisfied with the youth space.

In conclusion, it can be said that the youth experience versatile participation and a sense of community at the congregation spaces. The spaces support the youth's encounters, spontaneous activity and originating peer relations. Participating in various activities at the spaces strengthens the youth's experiences of participation. Through the possibilities of participation in designing and developing the youth spaces and activities, the space is felt to be more personal to the youth. Furthermore, the accessibility of the spaces has been observed to have an effect on the possibilities in participation. The research challenges congregations to reflect on the youth's space work and the forms that it offers in order to increase the youth's participation.

Key words: participation, church youth work, spiritual practice of silence, youth work, space, accessibility, qualitative research

SISÄLLYS

1 NUORTEN NÄKEMYKSIÄ SEURAKUNTIEN TILOISTA	5
2 KIRKON NUORISOTYÖ SEURAKUNTIEN TILOISSA	7
3 NUORISOTYÖN SUUNTAVIIVOJA KUNTIEN TILOISSA	11
4 NUORTEN OSALLISUUS KIRKON JA YHTEISKUNNAN NUORISOTYÖSSÄ	13
5 ESTEETTÖMYYS JA SAAVUTETTAVUUS KÄSITTEINÄ	16
6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	18
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	19
7.1 Laadullinen tutkimusote	19
7.2 Teemahaastattelu ja havainnointi	20
7.3 Aineiston analysointi ja tutkimuksen kohderyhmä	21
8 TUTKIMUSTULOKSET	24
8.1 Nuorten osallisuus seurakunnan tiloissa	24
8.2 Nuorten osallisuus hiljentymiseen	26
8.3 Nuorten tiloille antamat merkitykset ja ajatukset tilojen yhteiskäytöstä	28
8.4 Tilojen sisustus ja välineet nuorten kokemana ja niiden kehitysehdotukset.	29
8.5 Nuorten ajatuksia tilojen saavutettavuuteen liittyvistä asioista	30
8.6 Esteettömyys	32
9 NUORTEN KOKEMAN OSALLISUUDEN MONINAISUUS TILOISSA	33
9.1 Osallisuus vahvistuu kohtaamisissa ja osallistumisessa toimintaan	33
9.2 Osallisuus mahdollistuu vertaissuhteissa ja tilojen saavutettavuudella	37
9.3 Oivalluksia tilojen ja työn kehittämiseen sekä jatkotutkimuksiin	39
10 KOKONAISUUDEN ARVIOINTIA	41
10.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	41
10.2 Tutkimusprosessi ja ammatillinen kasvu	42
LÄHTEET	45
LIITTEET	50
LIITE 1: Teemahaastattelun runko	50
LIITE 2: Sisällönanalyysi haastatteluaineistoista	51
LIITE 3: Esteettömyyden havainnoinnin runko	57

1 NUORTEN NÄKEMYKSIÄ SEURAKUNTIEN TILOISTA

Olet aloittamassa tutkimusmatkaa kirkon nuorisotyön keskeiseen työmuotoon, seurakuntien tiloissa tehtävään työhön. Opinnäytetyössä hahmotetaan toimintaa seurakuntien tiloissa ja sen todellisuutta nuorten kertomana. Tämä aihe valittiin siksi, että tulevana sosionomi (AMK) –kirkon nuorisotyönohjaajina olemme kiinnostuneet nuorten omasta osallistumisesta ja sitä kautta heidän kokemastaan osallisuudesta tiloissa. Koemme tärkeäksi, että nuoret viihtyvät heille varatuissa tiloissa. Haluamme tutkimuksella tuoda esille nuorten omaa ääntä ja vahvistaa heidän toimijuuttaan seurakunnan nuorisotyössä. Tämä mahdollistuu nuorelle annettuina vaikutusmahdollisuuksina, jolloin aikuinen on toiminnan tukija ja mahdollistaja, ei sanelija ja päättäjä.

Nuorisoa koskeva tutkimuskenttä moninaistuu koko ajan, sillä niin julkinen, yksityinen kuin kolmas sektorikin osallistuvat nuorisotyön kehittämiseen. Nuorten hyvinvointia voidaan seurata, edistää ja kehittää tuottamalla tietoa nuorten hyvinvoinnin tilasta erilaisilla tutkimuksilla. Tutkimus- ja kehittämishankkeilla on tärkeä merkitys kehittämissympäristöinä nuorisoalan kehittämisessä ja ne tuovat merkittävän lisän alan vähäisiin toimintaresursseihin. Niiden tuottamalla uudella tiedolla nuorisoalan uudistuminen mahdollistuu ja alaa voidaan kehittää asiakaslähtöisempään suuntaan tutkimalla esimerkiksi nuorten palvelutarpeita. Nuorilla on myös paljon itsellään olevaa hiljaista tietoa, joka tulee ottaa huomioon nuorisoalaa kehitettäessä. (Heinonen & Kapanen 2012, 65–67.)

Osallisuuden toteutumisella on suuri merkitys yksilöille sekä kirkon tai yhteiskunnan toiminnan tulevaisuudelle. Aikuisen tulee huolehtia nuoren edun toteutumisesta, mikä on edellytys nuoren aidolle osallisuudelle yhteisössä. Osallinen on otettu mukaan niin, että lopputulos kantaa mukanaan häivähdyttä hänen kasvoistaan ja äänestään. Yhteisössä osallinen on jättänyt yhteisiin asioihin sormenjälkensä. Työtapa, jossa näemme nuoret yhteistyökumppaneina, vahvistaa osallisuuteen suuntautuvaa ajattelua. (Nurmi 2011, 6–7; Rantala 2011, 145.)

Tilatutkimusta nuorten käyttämistä tiloista on tehty laajasti yhteiskunnan puolella, mutta seurakuntien puolella aihe on vielä varsin uusi. Tästä lähtökohdasta ideoitiin opinnäytetyö, jonka tavoitteena oli selvittää seurakuntien nuoria haastatteleamalla heidän näkemyksiään seurakuntien tilojen merkityksistä heille. Lisäksi haluttiin selvittää, mitä he ajattelevat nuorisotilojen osallistavuudesta ja kuinka tilat ovat saavutettavissa. Tutkimuspaikaksi valikoitui Kuopion seurakuntayhtymä tutkijoiden asuinpaikan mukaan. Tällaiselle tutkimukselle on tarvetta paitsi nuorten kuulemisen vuoksi, myös siitä syystä, että niin Kuopion seurakunnat kuin yhteiskunta joutuvat tällä hetkellä pohtimaan jatkuvasti tilojen sekä kiinteistöjen käyttöä ja niiden hyödyntämistä uusin tavoin mahdollisimman järkevästi ja tehokkaasti.

Tutkimusprosessi sai alkunsa keväällä 2012, jolloin ohjaava opettaja esitti erään luennon lopuksi tutkimusaihetta seurakunnan tiloista, joissa nuoret toimivat. Meitä aihe alkoi kiinnostaa ja aloimme työstää tutkimuskokonaisuutta, jossa punaisena lankana on nuorten kokemus osallisuus seurakunnan tiloissa. Teoriaosuus koostuu kirkon nuorisotyön suuntaviivoista, tilojen kokoontuvasta toiminnasta ja hiljentymisestä. Seuraavaksi käsitellään yhteiskunnan nuorisotyötä ja nuorisotilojen toiminnan muotoja. Nuorten osallisuuden teemaa käsitellään seurakunnan ja yhteiskunnan toteuttaman nuorisotyön näkökulmista. Esteettömyyttä ja saavutettavuutta tarkastellaan osallisuuden mahdollistajina ja niiden kytkeytymistä rakennettuihin tiloihin. Tämän jälkeen täsmennetään tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset sekä esitellään tutkimusprosessin kulku kokonaisuutena, mikä luo pohjan tulosten esittämiselle. Lopuksi tutkimuksesta tehtyjen johtopäätösten ja uusien oivallusten eli jatkotutkimusehdotusten jälkeen arvioidaan opinnäytetyön eettisyyttä ja luotettavuutta, tutkimusprosessia sekä ammatillista kasvua.

2 KIRKON NUORISOTYÖ SEURAKUNTIEN TILOISSA

Suomen evankelis-luterilainen kirkko määrittelee nuorisotyötään näin:

”Tuemme seurakuntia nuorisotyön yhteisten suuntaviivojen ja strategioiden valmistelussa. Toimimme yhdessä hiippakuntien, järjestöjen, sekä muiden yhteistyötahojen kanssa ja järjestämme ajankohtaisia neuvottelupäiviä. Huolehdimme, että toiminta on nuoria osallistavaa, kristityn identiteettiä vahvistavaa ja spiritualiteettia hoitavaa. Pidämme tärkeänä suvaitsevaisuus- ja rauhankasvatusta, vastuuseen kasvamista ja syrjäytymisen ehkäisyä.” (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Kirkkolaki ja kirkkojärjestys (1993) määrittelevät työntekijöiden virat ja tehtävät sekä työn osa-alueet, siis myös nuorisotyöntekijän viran tehtävät ja nuorisotyön suunnan. Kirkon yleisten määritelmien mukaan nuorisotyö on osa kristillistä kasvatustyötä, johon kuuluu kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta vastaaminen. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012a, 20.)

Kirkon nuorisotyön historian matkalla on havaittu, että diakonisella lähestymistavalla on ollut usein kasvatustyötä uudistava vaikutus. Ensinnäkin se ohjaa luonnollisesti kirkon sisällä nuorten ja lasten kanssa toimivia kasvatuksen ja diakonian työntekijöitä yhteistyöhön, toisaalta se avaa myös laajat yhteistyöverkostot yhteiskunnan kasvatus-, opetus- ja sosiaalialan toimijoiden kanssa ja vaikuttaa työntekijäkoulutukseen. Tämä ajattelumalli haluaa korostaa, huolimatta puheesta “työstä” ja “työmuodoista”, että nuoret ja lapset ovat kirkon täysivaltaisia jäseniä, subjekteja. Oppilaasta voi tulla opettaja, kasvavasta kasvattaja ja päinvastoin, opettajasta tuleekin oppilas ja palvelijasta palveltava. Näiden periaatteiden toteutuminen johtaa yllätyksiin, hierarkioiden purkamiseen, muutokseen ja uudistumiseen. (Launonen 2008, 234.)

Kirkon nuorisotyön yhtenä toimintamuotona on **kokoontuva toiminta**, jonka yksi keskeinen tavoite on tukea nuorta kasvussaan omaksi itseksi, ihmiseksi, joksi Jumala on hänet syntymässään luonut. Kokoontuva toiminta voi parhaillaan tarjota nuorelle turvallisen kasvuympäristön, jossa hänelle aina uudestaan tarjotaan kokemuksia kohtaamisesta ja hyväksytyksi tulemisesta ilman ehtoja. Seurakuntien peräänkuuluttama yhteisöllisyys myös nuor-

ten seurakuntalaisten keskuudessa rakentuu yhdessä elämisestä. Tähän päästään nuorten kanssa viikoittaisilla, säännöllisillä kokoontumisilla, jolloin nuoret tulevat tutuiksi toisilleen. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012a, 14; Köykkä 2014, 71.)

Seurakunnassa nuorten avoimen toiminnan mahdollistaminen on riippuvainen tiloista. Jos nuorilla ei ole omaa tilaa, toimitaan yleisissä ja moniin tilaisuuksiin tarkoitetuissa tiloissa, kuten seurakuntasalissa. Silloin myös nuorisotyön on huomioitava tilan muu toiminta ja suhteutettava toimintansa siihen. Toisaalta jos nuorisotyöllä on käytössään oma tila, voisi kuvitella toiminnan puitteiden luomisen ja järjestämisen olevan helpompaa kuin yhteiskäytössä olevissa tiloissa. Seurakunnissa, joissa nuorilla on oma tila, on sillä ollut monella tavalla nuoria kokoava merkitys. Se on näkynyt niin, että tilaan on helppo tulla ja heille on tarjoutunut mahdollisuus kokea yhteyttä sekä sosiaalista yhdessäoloa. Siitä on voinut tulla hengellinen koti ja kohtaamisen paikka, minkä hyvät muistot ja hetket ovat johdattaneet nuoren seurakunnan toimintaan myös muualla kuin kotiseurakunnassa. (Häkkinen 2006, 74–75.)

Seurakunta ei yleensä kykene kilpailemaan yhteiskunnallisten ja järjestöjen nuorisotilojen kanssa maallisilla keinoilla, kuten uusimmilla laitteilla. Seurakunnan ratkaiseva ajatus on se, että nuori on Jumalan kuva ja kirkko on pyhä paikka. Monina aikoina kirkko on ollut turvapaikka ja jos on mahdollista vaikuttaa nuorille osoitettujen tilojen sijaintiin, olisi niiden hyvä sijaita varsinaisen sakraalirakennuksen läheisyydessä. Kirkko on luontevin paikka nuorten hartauselämälle ja jokainen kirkkokäynti madaltaa kynnystä mennä kirkkoon. Vaikka nuorten tila ei sijaitse kirkkorakennuksessa, tulisi niissäkin tiloissa näkyä kirkon yhteinen usko. Sen vaikutelmaa luodaan ennen kaikkea työntekijän nuorta kohtaan osoittamalla kunnioituksella ja vakavasti ottamisella. Myös sakraaleja sisutuselementtejä tilasta on hyvä löytyä. (Köykkä 2014, 64, 89–90.)

Nuorilla ja heidän toiminnastaan vastaavilla on vaikutusta siihen, miltä nuorten omat tilat näyttävät. Yhdessä nuorten kanssa voidaan miettiä ja päättää kalustuksesta ja seinien väri-tyksestä. Joskus on hyvä kysyä myös täysin ulkopuolisilta, millä tavoin he järjestäisivät käytössä olevat tilat. Kodikkuus on toinen tärkeä seikka. Kalusteilla voidaan luoda tunnetta

eletystä elämästä. Yhtenä vuonna voidaan hankkia sohva ja toisena pöytäryhmä. Tärkeä huomio on se, että nuorten kodikkaaksi kokema paikka saattaa olla hyvin samanlainen, mitä aikuinen ajattelee kodinomaiseksi. On helppo asettua kodin oloiseen paikkaan, jossa pehmeillä sohvilla kokee helpommin me-kokemuksen kuin yksittäisillä tuoleilla. Tilojen siisteys ja laadukkuus takaavat, että tilat pysyvät ehjinä ja viihtyisinä. Mitä vähemmän nuoria on paikalla, sitä tärkeämpää on tilojen ulkonäöllinen viihtyisyys. Kun nuoria on paljon, he itse somistavat tilan. Kokoontumispaikoissa tärkeää on myös, että siellä tulee liikuttua. Liikkumisella estetään mahdolliset klikkiytymiset, joten huonekalujen järjestystä kannattaa vaihdella aika ajoin. Kaikkein kiinnostavimmat asiat kannattaa sijoitella tilojen perälle, näin voi mennessään tervehtiä muita ja syntyy vuorovaikutusta, mistä alkaa yhteisöllisyys. Nuorten yhteisöllisyys puolestaan sanoittuu hengailuna, joka on olennainen osa nuorten vapaa-aikaa ja määritelmä vapaa-ajan tekemiselle sekä toisaalta tekemättömyydelle. (Köykkä 2014, 64–68; Aaltonen, Kivijärvi, Peltola & Tolonen 2011, 44.)

Hiljentyminen yhdessä voi rohkaista ja antaa oivalluksia siitä, miten hiljaisuuteen ja pyhän läsnäoloon voi suuntautua myös keskellä arkea. Ehkä tämä onkin järjestetyn hiljaisuuden tärkein tehtävä. Pienikin kuunteleva hiljaisuus on oven raotus omaan sisimpään ja askel Jumalan läsnäolon kokemiseen. Hiljaisuus, luonto, yhteisöllisyys, kauneus, rakkaus ja kärsimys ovat pyhän kohtaamisen paikkoja ja tiloja, joihin nykyihmisen ja nuoren Jumalakoemukset keskittyvät. (Malmberg 2008, 383.)

Ihmisen vaietessa alkaa Jumalan kohtaaminen. Kun Jumala puhuu, ihmisen on suostuttava olemaan hiljaa. Jumalanpalvelus- ja hartauselämä ovat toimivia menetelmiä myös nuorten hengellisen elämän hoitamisessa. Siinä voidaan kohdata säännöllisesti suuriakin ihmismääriä ja vaalia pitkää seurakuntasuhdetta. Niistä voi nauttia viikosta viikkoon, tulla arkielämään tavaksi ja kokea Jumalan läheisyyttä ja saada elämänsisältöä. Annos hiljaisuutta ja rauhallista ilmapiiriä yhdistettynä musiikkiin, rukoukseen, Raamatun tekstiin ja lyhyeen, elämänmakuiseen puheeseen, kestää aina vain arkikäytössä. (Köykkä 2014, 135.)

Teemu Tapion (2006, 33–34) mukaan jokaisessa seurakunnan nuorisotilassa tulisi olla hiljainen huone, joka on nimensä mukaisesti tarkoitettu hiljentymiseen ja sielunhoidollisiin

keskusteluihin. Tässä tilassa nuoret voivat hiljentyä itsenäisesti tai tavata työntekijää kahden kesken. Tapion mukaan hiljainen huone on parhaimmillaan talon sydän, jossa menneisyys ja tulevaisuus sekä unet että todellisuus kohtaavat ja jossa ne kaikki voidaan turvallisesti kohdata.

3 NUORISOTYÖN SUUNTAVIIVOJA KUNTIEN TILOISSA

Nuorisolain (2006) mukaan nuorisotyön kohderyhmä on kaikki alle 29-vuotiaat. Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta. Kuntien nuorisotyön- ja politiikan käytännön menetelminä ovat mm. nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet. Nuorisotilat tarjoavat nuorille vaihtoehtoisia tapoja viettää aikaa ja purkaa energiaa. Vastaavasti tilatyöntekijän tehtävä on aktivoida ja motivoida nuoria löytämään ympäristön ja itsensä kannalta myönteisiä tapoja kuluttaa aikaa. (Nuorisolaki 2006; Kylmäkoski 2008, 400.) Tila- ja nuorisotyö on nähty luovana työnä, jolle kuuluu tietynlainen toiminnan vapaus. Työn sisältöä ja kehitystä ei ole ohjattu ja määritelty laissa, kuten esimerkiksi sosiaali- tai opetustyötä. Sen vuoksi tilat ja toiminta ovat edelleen jossain määrin työntekijöidensä kaltaisia, heidän kykyjään ja kiinnostuksen kohteitaan korostavaa. Kuitenkin nuorten toiveet voivat olla sellaisia, joihin ohjaajan osaaminen ei riitä. Tiloilla voidaan järjestää melkein mitä tahansa organisoitua toimintaa myös ulkopuolisten tekijöiden toimesta. Näin tilatyöntekijä-tuottajasta tulee tilaaja ja hän voi siirtyä nuorten rinnalle kanssatoimijaksi, kun toinen vetäjä keskittyy toiminnan ohjaamiseen. Ostopalveluita käytettäessä on vakituisen tilatyöntekijän tärkeä kuunnella herkästi nuorten kiinnostuksen kohteita ja toiveita, sekä pitää yllä nuoren kasvua tukevaa dialogia, olla läsnä ja kuunnella. (Kylmäkoski 2008, 398–399, 395.)

Nuorisolaki antaa raamit nuorisotyölle ja sen puitteissa voidaan toteuttaa nuorisotyötä monin eri tavoin. Se antaa myös arvoja, joita työssä tulee toteuttaa, kuten yhdenvertaisuus, monikulttuurisuus sekä nuoren kasvun tukeminen. Nuoret osallistuvat nuorisotoimintaan vapaaehtoisesti ja työn edellytyksenä on kanssakäynti nuorten kanssa. Nuorisotyössä ketään ei arvoteta yksilöllisten suoritusten tai henkilökohtaisten ominaisuuksien perusteella vaan nuori on itsessään arvokas ajatuksineen, tunteineen ja ominaisuuksineen. Nuorten toimintaa ja heidän tekemisiään arvostellaan sekä mediassa että arkipäivän keskusteluissa ja Rauak- sen (2012) mukaan nuorisotyö on vastavoima niille yhteiskunnan piirteille, jotka luokittelevat ja leimaavat nuoria ihmisiä. Nuorisotyön tavoite on auttaa jokaista nuorta kasvamaan

omaksi itsekseen ja tulemaan näin onnelliseksi tässä ajassa ja yhteiskunnassa. (Rauas 2012, 108–109.)

Nuorisotila on nuorten toimintatila, joka on kuin oma pienoismaailmansa, siellä vietetään aikaa ja toimitaan ryhmässä. Kylmäkoski tarkastelee artikkelissaan nuorisotilaa kasvatuksellisenä työmenetelmänä. Rakentavalla tavalla toimiminen nuorisotilassa edellyttää käyttäjältään vuorovaikutustaitoja ja kykyä asettua toisen ihmisen asemaan. Seppälän esittämässä määritelmässä avointen ovien toimintaan ovat nuoret perinteisesti voineet osallistua maksutta. Toiminta on ryhmässä tapahtuvaa tekemistä, sisältäen joskus erilaisia teema- ja toimintailtoja, millä vahvistetaan nuoren elämönhallintaa, aikuistumista ja tuetaan eteenpäin nuoren elämän nivelvaiheissa, kuten koulunkäynnissä, vapaa-ajanvietossa ja päihteettömyydessä. Avointen ovien toiminta on korvautumassa tilatyön käsitteellä, sillä se kuvaa paremmin nuorisotiloilla tehtävän työn arkea, jossa painotus on nuoren elämönhallinnan tukemisessa, sekä nuoren ja työntekijän kohtaamisen kokonaisvaltaisuudessa. Työ on tavoitteellista toimintaa, jossa merkityksellisiä asioita ovat vuorovaikutuksellisuus ja yhteiskasvatuksellisuus, jotka tuovat työntekijän rooliin yhä vahvemmin aktiivisen kasvatustyön ja kasvattaja-kasvatettava-välisen dialogin. (Kylmäkoski 2008, 393–395.)

Nuorten keskinäisistä ajanviettopaikoista on tullut kohtaamispaikkoja vertaisryhmän ja merkityksellisten, heistä kiinnostuneiden aikuisten kanssa. Tila voidaan mieltää välineeksi, jolla tuotetaan sosiaalisia suhteita, toimintaa ja opetellaan suvaitsevaisuutta. Se on paljon enemmän kuin seinät, lattia ja katto, silti nuorten oikeus tehdä siitä itsensä näköinen koetaan tärkeäksi. Asiakaskyselyiden perusteella on selvitetty, että ystävien kanssa oleminen ja pelaaminen ovat edelleenkin yleisin syy, miksi nuoret tulevat tiloille. Nuorisotilojen perinteisiä kasvatuksen työvälineitä ovat kahvinkeitin, biljardi ja pöytätennis. Niillä puuhastelun yhteydessä on luontevampaa keskustella vaikeistakin asioista. Turvallisen aikuisen rooli on tärkeä, sillä osa nuorista hakee tilalta paikkaa, jossa voi olla rauhassa kodin ristiriidoilta. (Kylmäkoski 2008, 400–401.) Ennen kaikkea tiloista puhuttaessa on katsottava ja kysyttävä nuorten omaa kokemusta siitä, millaisissa tiloissa he haluavat oleskella ja mitkä he kokevat omiksi tiloikseen (Kiilakoski, Kivijärvi, Gretscher, Laine & Merikivi 2011, 62).

4 NUORTEN OSALLISUUS KIRKON JA YHTEISKUNNAN NUORISOTYÖSSÄ

Yksilön kokemus muutoksen aikaansaamisesta omassa elämässään ja ympäristössään korostuu erityisesti nuorten ryhmien osallisuutta tutkittaessa, missä osallisuus vahvistaa ihmisen kokemusta täysivaltaisuudesta, omasta kyvykkyydestään ja pätevydestään vaikuttaa ja toimia yhteiskunnassa (Thitz 2013, 29). Tutkimukset osoittavat, että lapset ja nuoret, jotka voivat vaikuttaa oman elämänsä asioissa, voivat paremmin kuin lapset, joilla näitä mahdollisuuksia ei ole. Vaikutusmahdollisuudet tukevat positiivisen ja terveen minäkuvan kehittymistä ja vahvistumista. Osallisuus siis kasvattaa myös elämäniloa, rohkeutta ja tulevaisuuden toivoa. Osallisuuden ja osallistumisen mahdollisuudet lisäävät lasten ja nuorten kiinnostusta yhteisiin asioihin. Osallisuus päätöksentekoprosessiin ja sen eri vaiheisiin voi kehittää lapsen ja nuoren ymmärrystä omista tarpeistaan ja toiveistaan. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2014, 3.)

Nuorisotyössä nuorten osallisuudessa keskeistä on ryhmä ja yksilöiden toimiminen siinä, sillä kokemus osallisuudesta syntyy ryhmässä. Nuori tuntee olevansa osallinen, kun hän kokee, että hänen ryhmällään ja hänen siihen kulumisellaan on merkitystä. Kaikilla tulisi olla oikeus kokea olevansa osa jotakin ryhmää tai yhteisöä, sekä kokea olevansa merkityksellinen omana itsenään ja mielipiteineen. Osallisuus syntyy osallistumisen ja vaikuttamisen kokemuksina, joita voidaan harjoitella ryhmätilanteissa, joissa tehdään kaikkia ryhmäläisiä koskettavia päätöksiä, vaikkapa juuri tilan hankinnoista. Aikuisen tehtävä on perustella nuorille päätöksiin vaikuttavat seikat, kuten resurssit ja käytettävissä olevat rahalliset summat. On myös hyvä olla valmis tutkimaan eri vaihtoehtoja, ratkaisuja ja rikkomaan totuttuja toimintamalleja. (Piiroinen 2007, 7.)

Kirkossa osallisuudella voidaan laajasti tarkoittaa sitä, että lapsi ja nuori saa kokea olevansa osana yhteisöä, saa osallistua yhteisön toimintaan ja tuoda esille omia mielipiteitään. Osallisuuden kokemukset ovat tärkeimpiä nuoren persoonallisuuden ja luovuuden kehittymiselle, mihin nuori tarvitsee tukea aikuisilta yhteisessä vuorovaikutuksessa. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2014, 3; Mäkelä 2011, 14–15.) Nuorten osallisuuden oikea tukeminen edellyttää kirkon sisällä työn rakenteiden tarkastelua ja muokkaamista, eli työn

organisointia ja työntekijöiden ajattelua sekä tapoja tehdä työtä on muutettava. Työntekijät ovat tässä avainasemassa, he joko luovat tai ovat luomatta osallisuuden paikkoja nuorten seurakuntalaisuudelle. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012a, 19.) Nivalan esittämän mallin mukaan kirkon nuorisotyön nuoren jäsenyyden ihanteellisena tavoitteena voitaisiin pitää nuoren koettua osallisuutta, jossa nuori seurakuntalainen löytää oman paikkansa ja jakaa yhteiset uskon peruskäsitykset, sekä kokee yhteenkuuluvuutta muiden jäsenten kesken samassa yhteisössä (Thitz 2013, 30).

Lasten ja nuorten mielipiteiden selvittäminen ja huomioiminen vahvistaa heidän osallisuuttaan ja jäsenyyttään kirkossa. Sen vuoksi joissakin seurakunnissa toteutetaan lapsivaikutusten arviointia, joka on kirkolliskokouksen toimesta ja yksimielisesti hiljattain lisätty muutokseksi kirkkojärjestykseen ja astuu voimaan tammikuussa 2015. Kirkollisten viranomaisien on jatkossa päätöstensä valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon päätöksien vaikutukset lapsiin, eli alle 18-vuotiaisiin. Tarkoituksena on edistää lapsen edun ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin toteutumista kirkon päätöksenteossa ja toiminnassa. Lapsivaikutusten arvioinnin osana lasten ja nuorten mielipiteitä selvitetään eri menetelmin riippuen kyseessä olevasta asiasta. Seurakuntien työskentelyn kulttuuria kehitetään lapsilähtöisempään suuntaan vakiinnuttamalla arviointi luontevasti seurakuntien toiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Viranhaltijakeskeisyys alkaa purkautua, kun nuoret ja yhteistyökumppanit otetaan alusta asti kehittämään, suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan yhdessä asioita. Työntekijät huolehtivat suunnasta ja luovat puitteet, tukevat ja resursoivat, mutta antavat myös tilaa, luvan ja luottamusta. (Kirkkohallitus i.a.; Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2014, 3, 41.)

Yhteiskunnan nuorisotyön yhtenä nuorta **osallistavana tavoitteena** on kasvattaa nuoresta yhteiskuntakelpoinen kansalainen. Tavoitetta toteutetaan käytännössä osallisuuden ja osallistumisen kautta, missä kansalaiseksi kasvaminen merkitsee tiedollista, taidollista ja eettistä valmentautumista. Keskeinen merkitys tässä prosessissa on osallisuudella vertaisryhmän muodostamaan yhteisöön. Ajankohtaisia haasteita nuorisotoiminnassa tällä hetkellä ovat nuorten elinoloihin liittyvät nuorisopoliittiset kysymykset ja aktiivisen kansalaisuuden vahvistaminen. (Niemi 2007, 86–88.)

Nuorilta kysymällä ja käsittelemällä nuorten ideat heidän kanssaan sekä testaamalla ideoiden toteutuskelpoisuutta ja ottamalla nuoret mukaan arviointiin ja kehitykseen, saavat aikuiset tietoon ja varmistettua, että nuorten tarpeet tulevat esille. Tätä pidetään osallisuuden standardiperusteluna ja menestyksekkään nuorisotyön avaimena. Mikäli aikuiset vain tulkitsevat nuorten tarpeita, jotakin oleellista saattaa jäädä näkemättä. Nuoret voivat harvoin osallistua kaupunkitilan suunnitteluun, mutta ottamalla heidät mukaan nuorisotilan suunnitteluun huolehditaan siitä, että he voivat vaikuttaa johonkin tilaan. Mahdollistamalla nuorten osallistuminen suunnitteluun ja hankintoihin, varmistetaan, että palvelut ja toiminnot ovat heidän oloisiaan ja näköisiä ja ne kiinnostavat kohderyhmää. Nuorten kuulemisen tapoja tulisi kehittää systemaattisemmiksi, jolloin erilaisilla kokeiluilla voitaisiin saada nuorten toimintaideoita ja tarpeita kuuluville. (Kiilakoski 2011, 207, 212.)

Osallisuus on lisäksi yksi pedagoginen menetelmä, jolla voidaan kohentaa niin yksilötason, kuin yhteisöllisyyden kokemuksia ja tukea työmuotona nuorten yhteistoimintaa. Nuori nähdään toimijana ja vaikuttajana, ei pelkästään asiakkaana. Perinteiset talotoimikunnat ja kokoukset vaikuttaisivat nykyisin olevan kankeita, joten uudenlaisia kevyitä, nuorten maailmaa lähellä olevia tapoja osallisuuteen kaivataan. Osallisuudesta kumpuavan toimijuuden kokemukseen liittyy valta ja vastuu. Jos nuorille annetaan esimerkiksi päätäntävaltaa ja vastuuta tilatoiminnasta, voidaan sillä vahvistaa nuoren itsetuntoa osaavana toimijana ja samalla toteuttaa kasvatuksellisia tavoitteita liittyen vastuunkantamiseen. (Kiilakoski 2011, 207–209; Kylmäkoski 2006, 18.)

5 ESTEETTÖMYYS JA SAAVUTETTAVUUS KÄSITTEINÄ

Esteettömyyskäsite pohjautuu 1960-luvulle, etenkin Yhdysvalloissa tehtyyn yhteiskunta-poliittiseen työhön. Kansalaisjärjestöt vaativat yhteiskunnallisia uudistuksia sekä syrjinnän kieltämistä, joiden avulla kaikkien kansalaisten ihmisoikeudet mahdollistuisivat. (Hirvonen, Koskimies & Pirttimaa 2009, 12.) Alkuun esteettömyys nähtiin lähinnä rakennetun ympäristön esteettömyyden ja fyysisen liikkumisen esteenä. 1990-luvulla puhuttiin saavutettavuudesta, jonka nähtiin toteutuvan, mikäli julkisiin tiloihin pääsi pyörätuolilla. 2000-luvulla on alettu puhua esteettömyydestä, joka ymmärretään nykyään laajana käsitteenä. (Putkinen 2009, 9.) Suomessa esteettömyyden taustalla on perustuslain tarjoama näkökulma tasa-arvosta. Yhdenvertaisuuslaki (2004) määrää, ettei ketään voi syrjiä etnisen tai kansallisen alkuperän, kansallisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. (Hirvonen, Koskimies & Pirttimaa 2009, 12.)

Esteettömyys voidaan nähdä yhtenä saavutettavuuden osa-alueena ja se on laaja kokonaisuus, jolla tarkoitetaan kaikkien yhdenvertaista mahdollisuutta osallistua esimerkiksi työntekoon, opiskeluun tai harrastuksiin. Se käsittää myös palveluiden saavutettavuuden, tiedon ymmärrettävyyden sekä mahdollisuuden osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon. Puhuttaessa esteettömyydestä, tarkoitetaan sillä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön rakentamista siten, että se on kaikille sopiva ja että jokainen yksilö voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia yhdenvertaisesti toisten ihmisten kanssa. Kyseessä ei ole erillinen palvelujärjestelmä vaan palvelujen yhtäläinen saavutettavuus. (Hirvonen, Koskimies & Pirttimaa 2009, 16.)

Esteettömyys toteutuu silloin, kun ympäristö tai rakennus on kaikille käyttäjille toimiva, turvallinen ja miellyttävä. Esteetön ympäristö palvelee kaikkia ja on monille ihmisille välttämätön, eikä esteetön rakentaminen lisää kustannuksia suunnitteluvaiheessa. Esteettömiä tiloja tarvitsevat niin työntekijät, kuin asiakkaatkin. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012b, 14.)

Saavutettavuudella tarkoitetaan osallistumisen mahdollisuutta kaikille ihmisille sekä ihmisten yhdenvertaista kohtelua ja syrjimättömyyttä. Syntyperä, ikä, sukupuoli, vamma tai muu henkilön ominaisuus ei saa asettaa henkilöä muita huonompaan asemaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö i.a.) Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Saavu– saavutettavuusohjelman mukaan seurakunnan tulee toimia kaikessa niin, ettei ketään syrjitä. Saavutettavuutta voidaan lisätä poistamalla liikkumisen, näkemisen, kuulemisen ja ymmärtämisen esteitä. Seurakunnassa saavutettavuus toteutuu silloin, kun jokainen voi halutessaan saada tietoa, kokea yhteyttä ja olla osallisena kirkon toiminnassa. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012b, 12.) Jotta saavutettavuus toteutuisi kirkossa, tulee kirkon tehdä yhteistyötä valtakunnallisten vammaisjärjestöjen kanssa sekä yksittäisten seurakuntien kunnallisten vammaisneuvostojen kanssa. Korjattavat tilat tulisi kartoittaa yhdessä vammaisten ihmisten kanssa ja ongelmakohtien poistamiseksi tulisi laatia suunnitelma. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2003.)

Saavutettavuudella pyritään siihen, että ympäristö ja palvelut soveltuvat mahdollisimman hyvin erilaisten ihmisten käyttöön. Se kuvaa informaation, järjestelmän, laitteen, ohjelman tai palvelun helppoa käyttöön saamista. Saavutettavuudella tarkoitetaan myös ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaista kohtelua. Saavutettavuuden osa-alueita ovat muun muassa asenteellinen, fyysinen, tiedollinen ja tiedottamisen saavutettavuus. (Hirvonen, Koskimies & Pirttimaa 2009, 15.)

Asenteellinen saavutettavuus voidaan nähdä seurakunnassa kaikkein tärkeimpänä. Sillä tarkoitetaan sitä, että niin seurakuntalaiset kuin työntekijät toimivat niin, että jokainen voi kokea seurakuntayhteyttä ja elää kristittyinä. Toimimalla yhdessä saavutettavuuden ja osallisuuden lisäämiseksi voidaan löytää ratkaisuja arjen haasteisiin. Osallisuuden tunne vahvistuu kokemuksella siitä, että kuuluu johonkin ja on hyväksytty seurakunnan jäsenenä. Osallisuus rakentuukin vuorovaikutuksessa yhteisön kanssa. Siihen liittyy myös moninaisuuden hyväksyminen, erilaisuuden sietäminen ja näkyväksi tekeminen. Jotta nämä mahdollistuisivat, tulisi asenteita muokata, poistaa esteitä ja lisätä apuvälineitä sekä toisten ihmisten apua. Osallisuus voidaan ymmärtää jokaisen ihmisen henkilökohtaisten lahjojen saamisena yhteiseen käyttöön. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012b, 12–13.)

6 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää nuorten osallisuutta seurakuntien tiloissa. Työskentelyn lähtökohtana kartoitettiin, millaisia tutkimuksia nuorten tiloista on viime aikoina tehty yhteiskunnassa. Niiden ja toteutettujen haastattelujen avulla pyrittiin kuvailemaan ja selvittämään, millaiset asiat tiloista nousivat esille nuorten näkökulmasta. Näin pyrittiin tuomaan uutta tietoa seurakunnille, sillä evankelis-luterilaisessa kirkossa tilatutkimus on ollut marginaalista. Työn tavoitteena oli selvittää, miten eri tavoin nuorten osallisuus toteutuu seurakuntien tiloissa ja mitä seurakuntien tilat merkitsevät nuorille sekä millaisia mahdollisuuksia heille annetaan tilojen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tutkimuksella hahmotettiin myös tilojen saavutettavuutta tuomalla nuorten ääni kuuluviin ja havainnoimalla esteettömyyttä itsenäisesti paikan päällä sekä nuorisotyönohjaajien kanssa keskustelemalla. Tarkoituksena oli selvittää, miten seurakunnan nuorten tiloista saadaan viihtyisiä ja nuoria palvelevia.

Tutkimuksen tavoitteiden mukaan muodostettiin tutkimustehtävä seuraavanlaisiksi kysymyksiksi:

Miten ja millaisiksi nuoret kokevat seurakuntien tilat?

Millaisia näkemyksiä heillä on tilojen osallisuudesta, hiljentymisestä, merkityksistä, varusteluista ja saavutettavuudesta?

Mitä havaitaan tilojen esteettömydestä?

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Laadullinen tutkimusote

Opinnäytetyön tavoitteiden ja tarkoituksen selvittämiseen laadullinen tutkimus sopi parhaiten. Menetelmänä se on toimiva sen vuoksi, että seurakunnissa ei juuri ole tehty tilatutkimusta ainakaan nuorten näkökulmista käsin. Toisaalta laadullinen tutkimus koettiin ylipääntään mielenkiintoiseksi vaihtoehdoksi ja oppimisalueeksi, joten senkin vuoksi ajatukset suunnattiin sellaisiin tutkimuskohteisiin, joita voi laadullisesti tutkia.

Laadullinen tutkimus on sopiva tutkimusmenetelmä ihmistieteissä, kun halutaan selvittää ilmiöitä ja tutkia, kuinka maailma rakentuu ja välittyy ihmisille erilaisina merkityksinä. Käytännöt ovat aina toimijoille merkityksellisiä ja tarkoituksellisia, mitkä voidaan käsittää vain niiden tarkoitusten ja merkitysten kautta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 31–32.) Juuri näiden merkitysisältöjen etsimiseksi tähän tutkimusmenetelmään päädyttiin luontevasti.

Laadullista tutkimusta tehdessä oli tärkeää ottaa huomioon tutkimusaineiston keräämiseen liittyvät seikat. Laadullinen tutkimus on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja aineisto tulee koota luonnollisissa sekä todellisissa tilanteissa. Aineistoa kerätessä suositaan ihmistä tiedon kerääjänä ja tutkijan tulee luottaa omiin havaintoihinsa sekä tutkittavien kanssa käytyihin keskusteluihin. Ihminen on joustavampi sopeutumaan vaihteleviin tilanteisiin kuin esimerkiksi erilaiset mittausvälineet, kuten kynä-paperi-testit. Apuna tiedon hankinnassa voidaan kuitenkin käyttää lomakkeita ja testejä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään paljastamaan odottamattomia seikkoja, minkä vuoksi lähtökohtana on aineiston yksityiskohmainen tarkastelu eikä niinkään teorian testaaminen. Hyvänä metodina aineiston hankintaan ovat esimerkiksi teemahaastattelu sekä havainnointi. Laadullista tutkimusta tehdessä on myös tärkeää valita kohdejoukko tarkoituksenmukaisesti sekä käsitellä tapauksia ainutlaatuisina ja tulkita aineistoa sen mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164.)

7.2 Teemahaastattelu ja havainnointi

Aineistonkeruumenetelmäksi päädyttiin valitsemaan puolistrukturoitu haastattelu eli teemahaastattelu. Haastattelu antaa tutkittavalle kohderyhmälle tilaa kertoa itseensä liittyvistä asioista, jolloin he ovat tilanteessa aktiivisia toimijoita. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 72–75.) Haastattelukysymykset muotoiltiin tutkimuksen tavoitteiden ja tehtävän mukaan. Teemahaastattelu on keskustelua, jolla on etukäteen päätetty tarkoitus, ja siinä on tärkeää, että haastattelija pystyy hallitsemaan haastattelun rakennetta, jottei haastateltava hallitse haastattelutilannetta liikaa. Teemahaastattelun etuna on, että kerättävä aineisto rakentuu aidosti haastateltavan henkilön kokemuksista, eivätkä tutkijan etukäteen suunnittelemat vastausvaihtoehdot rajaa kertyvää aineistoa. Kuitenkin valitut teemat sitovat aineiston tutkimusongelmaan. (Tilastokeskus i.a.)

Teemahaastattelu lähtee oletuksesta, että kyseisellä menetelmällä voidaan tutkia kaikkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita. Haastattelussa korostetaan haastateltavien elämysmaailmaa sekä heidän määritelmiään tilanteista. Teemahaastattelussa oleellisin on, että se etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa ja vapauttaa haastattelun tutkijan näkökulmasta tuomalla tutkittavien äänen kuuluviin. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä siksi, että teema-alueet ovat kaikille samat, mutta siitä puuttuu kysymysten tarkka muoto ja järjestys. Haastattelun etu tiedonkeruumuotona on se, että aineiston keruuta voidaan säädellä joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajia myötäillen. Aiheiden järjestystä on mahdollista säädellä sekä vastauksia on mahdollista tulkita enemmän. Haastattelu voidaan valita esimerkiksi siksi, että halutaan korostaa ihmistä tutkimustilanteessa subjektina, merkityksiä luovana ja aktiivisena osapuolena. Haastattelu on hyvä tiedonkeruumenetelmä myös silloin, kun kysymyksessä on vähän kartoitettu alue tai kun tiedetään jo ennalta, että tutkimuksen aihe tuottaa vastauksia monitahoisesti ja moniin suuntiin. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 48; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 205.)

Ohjaava opettaja kommentoi haastattelurunkoa (liite 1), minkä pohjalta tehtiin lopullinen haastattelurunko valmiiksi. Haastatteluissa noudatettiin pääsääntöisesti rungon mukaista järjestystä, mutta jokaisessa haastattelussa esitettiin myös lisäkysymyksiä tai tarkentavia

huomioita, jolloin haastatteluista muodostui erilaisia. Kaikissa haastatteluissa käytiin kuitenkin kaikki haastattelurungon kysymykset läpi ja niihin saatiin vastaukset.

Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina nuorteniltojen yhteydessä. Yhden nuortenillan aikana haastateltiin kaksi nuorta erillisissä huoneissa, jotta haastattelutilanne saatiin mahdollisimman rauhalliseksi. Haastattelun aluksi oli tärkeää kertoa nuorille siitä, mihin tarkoitukseen haastattelut tulevat ja mistä opinnäytetyössä on kyse. Heitä informoitiin siitä, että haastattelut tulevat vain tutkijoiden käyttöön ja varsinaisessa opinnäytetyössä heidän vastauksiaan käytetään nimettöminä. Haastattelut olivat kestoaltaan 15–30 minuuttia ja ne nauhoitettiin sanelukoneelle, mikä helpotti haastatteluiden litterointia.

Toiseksi aineistonkeruumenetelmäksi valittiin havainnointi, sillä sen koettiin tukevan haastattelujen tuottamaa sisältöä. Havainnoinnin tavoitteena oli saada tietoa seurakuntatilojen esteettömyydestä. Havainnointiin päädyttiin tässä tavoitteessa siksi, että nuorille ei olisi haastattelussa tarvinnut selittää esteettömyyttä käsitteenä. Opinnäytetyön tekijät olettivat, että nuoret eivät välttämättä tiedä, mitä esteettömyys on. Lisäksi koettiin, etteivät nuoret ehkä osaisi ottaa huomioon kaikkia esteettömyyteen vaikuttavia asioita, joita liikuntakykyisen nuoren voi olla vaikea hahmottaa. Parhaiten esteettömyyttä olisi voinut havainnoida ja arvioida esimerkiksi pyörätuolilla liikkuva nuori ikään kuin kokemusasiantuntijana, mutta sellaista mahdollisuutta ei saatu järjestettyä tämän opinnäytetyön puitteissa.

Havainnointia käytetään tutkimuksessa havaintojen keräämiseen ja se on tietoisista tarkkailua, ei pelkästään asioiden ja ilmiöiden näkemistä. Havainnointi valittiin yhdeksi tutkimusmenetelmäksi, koska se on toimiva metodi kun halutaan tutkia ympäristöä. (Vilka 2007, 33.) Havainnoinnin tueksi laadittiin esteettömyyden havainnoinnin runko (Liite 3), jossa eriteltiin havainnoinnissa huomioon otettavat seikat.

7.3 Aineiston analysointi ja tutkimuksen kohderyhmä

Haastattelut aukikirjoitettiin eli litteroitiin. Litterointimenetelmänä käytettiin peruslitterointia, eli puhe litteroitiin sanatarkasti ja puheen lisäksi litteroitiin merkitykselliset tunneilmai-

sut (Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto i.a.). Litterointien pohjalta tehtiin sisällönanalyysi haastattelun tutkimusteemojen mukaan. Selkeimmäksi ja järkevimmäksi menetelmäksi koettiin analysoida ja järjestellä haastatteluaineistot keskusteltujen teemojen mukaan, näin tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet kulkivat luonnollisesti mukana. Google Drivessa luotiin tiedosto analyysitaulukolle, jota koottiin kahtena päivänä syyskuun 2014 lopussa. Taulukko lähetettiin kahdelle opettajalle kommentoitavaksi, mikä koettiin järkeväksi ennen tulosten kirjaamista. Opettajien vastauksen pohjalta sisällönanalyysitaulukkoa muokattiin niin, että yläluokkien käsitteet vastasivat luotettavammin tutkimuskysymysten teemoihin.

Sisällönanalyysissa aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien sekä tiivistäen. Sen avulla pyritään muodostamaan tiivistetty kuvaus, joka kytkee tutkittavan ilmiön tulokset laajempaan kontekstiin ja muihin aihetta koskeviin tutkimustuloksiin. Laadullisessa sisällönanalyysissa aineisto puretaan ensin pieniin osiin, käsitteellistetään ja järjestetään lopuksi uudelleen kokonaisuudeksi. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Haastateltavien määrä oli tähän tutkimukseen riittävä, sillä jo kahdeksassa vastauksessa samankaltaiset vastaukset alkoivat näkyä. Aineisto alkoi siis saturoitua eli kyllääntyä, eivätkä mahdolliset lisähaastateltavat olisi välttämättä enää tuoneet tutkimuksen kannalta merkittävää uutta tietoa (Thitz i.a., 8). Pyrkimyksenä oli saada mahdollisimman monipuoliset haastateltavat, sekä tyttöjä että poikia ja eri seurakunnista, erilaisilta nuortentiloilta, jotta myös vastauksissa voitaisiin nähdä eroja, joita vertailla.

Tutkimuksessa haastateltiin kahdeksaa nuorta, kuutta tyttöä ja kahta poikaa. Haastatteluhetkellä nuorista yksi oli 16-vuotias, kolme 17-vuotiaasta, kolme 18-vuotiaasta ja yksi 21-vuotias. Haastattelut toteutettiin nuorten iltojen yhteydessä Kuopion seurakuntayhtymän alueen kolmessa seurakunnassa, niiden neljässä eri fyysisessä tilassa. Havainnointi koettiin tarkoituksenmukaiseksi menetelmäksi kartoittamaan tilojen esteettömyyttä. Siitä myös keskusteltiin vapaamuotoisesti paikalla olleiden nuorisotyönohjaajien kanssa. Jokaisessa haastattelussa keskusteltiin neljästä teemasta, joista korostuivat nuorten osallisuutta seurakunnan tiloissa ja hiljentymisessä sekä nuorten tiloille antamia merkityksiä kartoittavat teemat. Lisäksi selvitettiin nuorten kokemuksia tilojen sisustuksesta ja välineistöstä, sekä heidän

ajatuksiaan tilojen saavutettavuudesta. Haastatteluista saadut tulokset on ryhmitelty sisäl-
lönanalyysin teemojen mukaan.

8 TUTKIMUSTULOKSET

8.1 Nuorten osallisuus seurakunnan tiloissa

Niihin tutkimuskysymyksiin, joilla haluttiin selvittää, miten ja millaisiksi nuoret kokevat seurakuntien tilat, tuntui selkeältä etsiä vastauksia nuorten osallisuuden kautta. Nuorten osallisuutta seurakunnan tiloissa tutkiva teema jaettiin sisällönanalyysissä neljään yläluokkaan: tilojen käyttöä ja ajankäyttöä nuorten tiloissa korostaviin sekä nuorten toiminnan ja tilojen kehittämistä käsitteleviin. Kirjalliseen raporttiin päätettiin yhdistää kaikki yläluokat, sillä ne tukivat toisiaan sisällöllisesti. (Liite 2, taulukko 1.)

Tilojen käyttäminen on lähtökohta nuorten osallisuuden ja heidän vaikutusmahdollisuksiensa tutkimiselle seurakunnan tiloissa. Nuorten käyttäessä tiloja he ovat osallisia niissä ja niiden toiminnassa. Haastattelut aloitettiin kartoittamalla, millaisia tiloja nuoret seurakunnassa käyttävät. Yleisimpänä tilana kirkon eri tiloista takkahuone mainittiin kuusi kertaa. Kolmen nuoren mukaan seurakuntasalia käytettiin toisinaan. Liikunnalle ja pelailulle varatut tilat nousivat myös vahvasti esiin tilojen käyttämisessä. Kahdesta seurakunnasta löytyi liikuntasali, yhdestä lisäksi erilliset peli- ja autoratahuoneet. Kahdessa haastattelussa mainittiin käytettävän keittiötä ja luokkatilaa. Yksi haastatelluista nosti esiin koulun yökahvilan, jota järjestetään yhteistyössä kunnan kanssa.

Seuraava vaihe oli selvittää nuorilta heidän **ajan käyttöönsä nuorten tiloissa**. Sosiaaliseen kanssakäymiseen käytettiin paljon aikaa, mihin kuului juttelut ja kuulumisten vaihdot, pelailut, syömiset ja kahvittelut. Pelejä oli laidasta laitaan, lautapeleistä biljardi- ja pingispöytiin.

Se K17, sillo me vaa jutellaan, juuaan kahvia ja pelataan bilistä. (Tyttö 18v.)

Oleiluksi laskettiin hengailu, istuskelu ja makoilu, mikä oli kokonaisuudessaan seuraavaksi suosituinta ajanvietettä varsinkin nuorten illoissa. Eräässä seurakunnassa nuoret pitivät tärkeänä myös syömistä ja juttelemista muiden kanssa. Yhteisiin ohjelmallisiin osuuksiin luet-

tiin hartaudet, musiikkihetket sekä opetus- ja keskusteluosuudet esimerkiksi edellisen tai tulevan sunnuntain kirkkovuoden aiheista.

Tilan- ja ajankäytön kysymyksillä ja niiden vastauksilla saatiin tietoa seurakunnan nuorten tämän hetkisestä toiminnasta. Sen jälkeen syvennettiin osallisuuden näkökulmaa toiminnan ja tilojen kehittämiseen liittyviin pohdintoihin. Nuorten **toiminnan kehittämiseksi** kysyttiin nuorilta ideoita. Yli puolet oli sitä mieltä, että nykyinen toiminta on hyvää ja nuorilla on mahdollisuuksia kaikenlaiseen tekemiseen, myös tiloihin oltiin tyytyväisiä. Kuitenkin ideoinnissa korostui monipuolisuuden lisääminen, jonka ratkaisemiseksi nuoret ehdottivat retkeä jonnekin, enemmän toimintaa ja tekemistä nuorten iltoihin tai leffa-iltaa seurakunnan tilassa.

Kahdessa haastattelussa toiveena oli saada toimintaan mukaan enemmän porukkaa sekä huomioida eri-ikäiset nuoret paremmin. Yksi koki tärkeäksi nuorempien ihmisten houkuttelemisen mukaan ja toinen ohjelman lisäämisen vanhemmille nuorille. Yhdestä haastattelusta oli havaittavissa pientä huolta siitä, että isoskoulutettavilla on pakollinen kerta, joka kuuluu koulutukseen, minkä lisäksi heitä ei juuri toiminnassa näy. Täysi-ikäinen haastateltava toivoi toimintaa enemmän ja useammin oman ikäisilleen, jotta eivät olisi häiritsemässä pienempiä. Yksi toi esille toiveen rikastaa nuorten seurakunta-elämää ja mietti, kuinka saada nuoret osallistumaan ja innostumaan enemmän jumalanpalveluksista kaupungissakin. Samalla hän vertasi jumalanpalveluselämää leiriolosuhteisiin, jossa kaikki jumalanpalvelusten järjestämiseksi tehdään yhdessä. Osa nuorista tunsu muissa seurakunnissa käyviä nuoria ja niiden toimintaa ja näin vertaili oman seurakuntansa nuorten toimintaa muuhun tarjolla olevaan toimintaan, mikä antoi käsitystä seurakuntien toiminnan ja tilojen eroista ja niiden mahdollisuuksista nuorten osallisuuteen.

Toiminnan kehittämisen ideoinnista siirryttiin kysymään halukkuutta osallistua nuorten **tilojen kehittämiseen** suunnittelun ja toteuttamisen kautta, sekä sitä, millä tavoin nuori voisi kokea osallistuvansa siihen. Nuoret kokivat hyväksi asiaksi, että heidän mielipiteitään kuullaan ja kaksi sanoi, että heidän mielipidettään oli kysytty. Viisi nuorista olisi valmis tekemään tilasuunnittelua- ja toteutusta seurakunnalla. Joku koki kivana ajatuksena sen, että

voisi olla mukana katsomassa ja miettimässä sitä, miten tiloja voitaisiin parantaa ja keksiä uutta niihin. Kaksi nuorista oli osallistunut tilan suunnitteluun yhdessä muiden kanssa ideoimalla. Ylipäätään kuulluksi tuleminen tilan suunnittelussa koettiin tärkeäksi, silloin olisi myös valmiimpi olemaan mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa.

Kyl mää siinä oon ollu mukana, oliko nyt syksyllä tullut joku tämmönen lahjotus tähän nuorten toimintaan ja toiveena et hyödynnettäs tiloihin. Myö ideoitiin porukalla, et hommataan pleikkari, jossa on semmonen liiketunnistin. (Poika 17v.)

Tilan kehittämisen tavat liittyivät eniten sisustuksen uusimiseen ja tilojen käytännöllisyyden parantamiseen. Nuoret nostivat esiin uusien sohvien, vilttien ja tyynyjen hankintaa, seinien maalaamista, sekä keskustelulle rauhoitetun tilan järjestämistä, jossa melutaso olisi alhainen.

8.2 Nuorten osallisuus hiljentymiseen

Seurakunnan toiminnan ollessa kyseessä haluttiin selvittää hengellisen ulottuvuuden näkemistä nuorten toiminnassa ja kuinka osallisuus siitä toteutuu käytännössä. Tätä päätettiin tutkia hiljentymisen ja sille tarkoitettujen paikkojen kautta. Nuorilta kysyttiin, millaisia paikkoja hiljentymiseen löytyy, ovatko ne tarpeellisia ja mitä ne merkitsevät nuorelle henkilökohtaisesti. Sisällönanalyysissä muodostettiin kolme teeman mukaista yläluokkaa: hiljentymisen mahdollisuudet nuorisotyössä, hiljentymisen paikkojen tarpeellisuus ja merkityksiä hiljentymiselle. Nuorisotyössä olevat mahdollisuudet hiljentymiseen ja nuorten hiljentymiselle antamat merkitykset sopivat sisällöllisesti yhdeksi luvuksi ja hiljentymisen paikkojen tarpeellisuus koettiin mielekkäänä pitää omana lukunaan. (Liite 2, taulukko 2.)

Seurakunnan **nuorisotyön hiljentymisen paikat** ovat osaltaan kehittämässä nuoren hengellisyttä ja spiritualiteetin kasvua, minkä ajateltiin olevan lähtökohta kysyttäessä nuorilta **hiljentymisen mahdollisuuksista toiminnassa**. Haastatelluista kuusi toi esiin nuorten illan hartauden ja sen aikana mahdollisuuden hiljentyä yhdessä. Nuorten iltojen lisäksi muussakin nuorten toiminnassa hiljentymisen tapahtui osana ohjelmaa. Hiljentymisen paikkoina mainittiin kirkon eri fyysiset tilat, kuten kirkkosali neljä kertaa. Yhdessä seurakunnassa

kirkkosalissa pidettiin yhteinen hartaushetki, jolloin sammutettiin valot ja sytytettiin kynttilöitä alttarille, minkä nuori kertoi hiljentävän porukkaa. Hän tulkitsi tunnelman olevan sellainen, että nyt olisi nuorilla mahdollisuus hiljentyä ja olla hetki hiljaa.

Kaksi sanoi, ettei nuorten illassa ole sellaista paikkaa, jossa voisi hiljentyä, mutta kaksi nuorista toi esille sen, että jos joku haluaa itsenäisesti hiljentyä, niin varmasti joku paikka tarjotaan. Etenkin pojat toivat esille hiljentymisen mahdollisuudet kirkon ulkopuolella, kuten kotona tai luonnon keskellä tai ihan muuten vaan, monessa eri paikassa. Hiljentymisen mahdollisuuksien lisäksi tutkittiin **nuorten hiljentymiselle antamia merkityksiä**. Niitä olivat rauhoittuminen ja omien asioiden mietiskely, sekä paikallaan oleminen ja tekemättömyys.

Mun mielestä ne (hartaudet) on aina ollu tosi semmosia ihan hyvässä paikassa olevia, tulee välillä rauhotuttua ja mietittyä vähän, siinä kerkee silleen rauhassa olla. (Tyttö 16v.)

Hiljentymisen merkitys koettiin kuitenkin nimenomaan omaksi henkilökohtaiseksi tekemiseksi, jolloin voi yksin ja rauhassa keskittyä omiin ajatuksiin. Kokonaisuudessaan haastatellut nuoret vaikuttivat sosiaalisilta, jotka nauttivat vertaistensa kanssa yhdessäolosta, jossa hiljentymisen tekemisenä kuului enemmän henkilökohtaisen elämän puolelle.

Olemassa olevien hiljentymisen mahdollisuuksien ja niille annettujen merkitysten jatkumona haluttiin selvittää **kuinka tarpeelliseksi nuoret kokevat hiljentymisen paikat**. Kolme nuorista mainitsi, ettei ole kokenut tarvetta hiljentyä ja kaksi nuorista oli sitä mieltä, että nuorten iltaan ei tulla varsinaisesti hiljentymään, vaan se on yhdessäoloa ja hauskan pitoa. Hiljentymistä pidettiin yksilöllisenä ja parhaiten sen koettiin toteutuvan omalla ajalla itsenäisesti, koska yhteisessä hartaudessa hiljentymisen saattoi olla vaikeaa.

Kyllä ne varmasti on tarpeellisia, riippuu henkilöstä. Rippikoululaiset monet on silleen, et ei hirveesti kiinnosta ja jotain yhteistä tulee, niin ne saattaa häiritä sitä tilannetta. Niin voi olla, et moni kaipaa semmosta hiljentymistä sitte erikseen. (Tyttö 18v.)

Jonkun mielestä erillinen hiljentymisen paikka olisi hyvä idea ja sellaista voisi miettiä, jos vaikka nuori tietää yhteisessä hartaudessa hiljentymisen olevan hankalaa, niin hiljentymiselle osoitettuun paikkaan voisi jo etukäteen mennä rauhoittumaan itsenäisesti. Yksi nuorista toi esille tarpeen rauhallisesta ja hiljaisesta paikasta, jossa voisi jutella ystävän kanssa henkilökohtaisesti tai johon voisi mennä itsekseen melun ulottumattomiin. Tällä hetkellä sellaista paikkaa ei varsinaisesti seurakunnassa ollut.

8.3 Nuorten tiloille antamat merkitykset ja ajatukset tilojen yhteiskäytöstä

Nuorilta kysyttiin, mitä nuorten tilat heille merkitsevät sekä mitkä asiat he kokevat tärkeiksi nuorten tiloissa. Heiltä myös tiedusteltiin mielipiteitä ja ajatuksia koskien tilojen yhteiskäyttöä muiden käyttäjien kanssa. Näiden kysymysten pohjalta eriteltiin kaksi yläluokkaa, toinen koskien **nuorten kokemuksellisuutta tiloissa** ja toinen heidän ajatuksistaan tilojen yhteiskäytöstä. (Liite 2, taulukko 3). Haastatteluissa nousi esille, että nuorten tiloilla on nuorille suuri merkitys ja kolme haastatelluista nuorista mainitsi nuorten tilan olevan itselle kuin toinen koti. Tilat koettiin turvallisiksi ja niissä nuorilla on mahdollisuus tavata ystäviä sekä osallistua erilaisiin toimintoihin. Tilojen ilmapiiri koettiin huomioivana ja mukavana.

Täällä on nyt tullu neljä vuotta pyörityä ihan säännöllisesti, kyllä siitä on tullu melkein ku toinen koti, tänne on aina tuttu ja turvallista tulla. (Poika 18v.)

Yksi nuori ilmaisi selvästi, että häntä harmittaisi, mikäli nuorten tiloja ei olisi. Yhden nuoren mukaan viihtyisät nuorten tilat houkuttelevat. Nuorilta kysyttiin, mitkä asiat he kokevat nuorten tiloissa tärkeiksi ja kolme nuorta vastasi sohvien olevan tärkeitä. Myös kolme nuorta kertoi, että kodikkuus on nuorten tiloissa tärkeää. Nuoret nostivat esille myös vertaissuhteet ja he kokivat, että hyvällä ilmapiirillä ja muilla nuorten tiloissa käyvillä ihmisillä on merkitystä. Yksi nuori mainitsi myös nuoria yhdistävän tekijän, uskon, olevan tärkeä asia. Lisäksi erilaiset aktiviteettimahdollisuudet ja monipuolisuus koettiin tärkeinä.

Haastatellut nuoret olivat hyvin yksimielisiä **tilojen yhteiskäytöstä** ja viisi heistä koki, ettei tilojen yhteiskäytöllä ole vaikutusta. Tärkeää heidän mielestään oli se, että kaikille on tarjolla jotain. Lisäksi he näkivät, että mikäli tilat ovat yhteiskäytössä, tulee käyttäjien tehdä

kompromisseja ja heillä tulisi olla yhteiset pelisäännöt, jotta tilojen yhteiskäytöstä ei tulisi ongelmia.

*Ois se ehkä vähän hassua jos nuortenillan aikana hirveesti niis samois tiloissa kul-
kis jotain muuta väkee. (Nainen 21v.)*

Tilojen yhteiskäytössä tulee nuorten mielestä ottaa huomioon myös ajan käytön jakaminen, jotta samoissa tiloissa ei ole yhtä aikaa useita käyttäjiä. Toisaalta yksi nuorista koki, että on ihan mukavaa, että nuorilla on tilat, joita he voivat kutsua omikseen.

8.4 Tilojen sisustus ja välineet nuorten kokemana ja niiden kehitysehdotukset

Tutkimuksessa nähtiin tärkeäksi selvittää, mitä nuoret ajattelevat tilojen sisustuksesta ja välineistöstä. Ensin koettiin oleelliseksi selvittää, millaiset välineet ja varustelut nuorten mielestä sopivat nuorten tiloihin. Seuraavaksi heiltä kysyttiin, mikä tekee nuorten tilasta viihtyisän sekä toimivan ja tähän liittyen heiltä pyydettiin ajatuksia siitä, miten nuorten tiloja voitaisiin edelleen kehittää. (Liite 2, taulukko 4)

Nuorilta kysyttäessä **tilaan sopivista varusteluista**, nousivat eniten esiin erilaiset peli- ja urheilumahdollisuudet ja nuoret mainitsivat mm. biljardi- ja pingispöydät, muut pelit sekä urheilumahdollisuudet. Yksi nuorista vastasi pelikonsolien sopivan nuortentilaan, kun taas kaksi nuorista oli selvästi sitä mieltä, etteivät ne sovi nuorten tiloihin.

*Mun mielestä on hyvä, että tuolla on -- pelikonsoleita ja näitä -- monet tykkää pela-
ta ja se on kiva jos löytyy kivaa tekemistä nuorten illoista. (Nainen 21v.)*

*Ei kyllä oo pelikonsoleita, ei oo tarvetta ollu ja -- ei se toimis täällä nuorten illassa
mun mielestä. (Tyttö 17v.)*

Puolet nuorista vastasi myös musiikin ja erilaiset soittimet, joita ei kuitenkaan varsinaisesti vaadittu, mutta koettiin hyvänä lisänä. Yksi nuori mainitsi myös lämpöä ja kodikkuutta lisäävät sisustuselementit, kuten viltit ja kynttilät.

Nuorten tilojen viihtyisyydestä kysyttäessä nousi esille taas kodinomaisuuden merkitys ja erilaiset tunnelmallisuutta lisäävät tekijät, kuten tilan järjestys, siisteys sekä valaistus, jonka kolme nuorta mainitsi. Myös sohvut mainittiin kahdesti ja tilan koollakin nähtiin olevan merkitystä, ettei tila olisi liian suuri tai kolkko.

Et se ei oo koko paikka tummaa ja sinne tulee valoakin ikkunasta ja kylhän ne ihmisetkin ja ilmapiiri luo sen, sitä viihtyisyyttä sinne. (Poika 17v.)

Toisaalta iso merkitys oli myös muilla nuorten tiloissa käyvillä ihmisillä, eikä itse nuorten tilalla tai sen sisustuksella nähty olevan niin suurta merkitystä, kunhan ilmapiiri on hyvä ja ihmiset viihtyvät yhdessä. Nuoret kokivat myös tärkeänä sen, että tilassa on monipuolisesti tekemistä ja että tarvittaessa löytyy jokin paikka, jonne voi mennä melua karkuun, mikäli haluaa olla rauhallisemmin tai keskustella yksityisemmin jonkun kaverin kanssa. Yksi nuori esitti, että huoneita jaettaisiin sen mukaan, mitä kussakin huoneessa tehdään, jottei melutaso nousisi liian korkeaksi. Toivetta monipuolisuudesta perusteltiin myös sillä, ettei nuorten tarvitsisi vain istuskella sohvalla kelloa vilkuillen, odottaen nuortenillan päättymistä.

Nuorten tekemät **kehitysehdotukset** olivat pääasiassa melko pieniä ja helposti toteutettavissa olevia, kuten matto, lisää soittimia tai parempi sohva, jota kolme nuorta toivoi. Lisäksi esimerkiksi tilan järjestyksen muuttaminen voisi tuoda vaihtelua. Toisaalta tilaa toivottiin lisää, etenkin oleskelutilaa sekä ehdotettiin tilojen muokkaamista toimivammiksi, kuten järjestämällä hiljaisempi huone, jossa ei ole ylimääräistä melua.

Periaatteessa näistä yläkerran tiloistakin vois tehdä enemmän semmoset oleskelutilat. -- Aika usein ne kaikki sohvut on täynnä siinä (alakerrassa), että ei sinne välttämättä mahu istumaan, jos sattuu paljon porukkaa olemaan. (Poika 18v.)

8.5 Nuorten ajatuksia tilojen saavutettavuuteen liittyvistä asioista

Viimeisenä haluttiin selvittää tilojen saavutettavuutta sekä sijainnin, tiedottamisen että muihin saavutettavuuteen vaikuttavien asioiden kautta. Alkuun nuorilta kysyttiin ajatuksia siitä, onko nuorten tilaan helppo tulla ja mitkä asiat näihin vaikuttavat. Sen jälkeen haluttiin

kartoittaa, onko tilojen sijainnilla merkitystä nuorten mielestä ja onko tiedotus nuorten toiminnasta heidän mielestään toimivaa. Näiden kysymysten perusteella sisällönanalyysissa teema jaettiin kolmeen yläluokkaan. (Liite 2, taulukko 5)

Jokaisen haastatellun nuoren mukaan nuorten tilaan oli **helppo tulla**. Helppoutteen vaikuttivat muun muassa tilan sijainti, aiempi kokemus ja se, että paikka oli ennestään tuttu. Myös sosiaaliset suhteet koettiin merkityksellisiksi ja haastatteluissa mainittiin esimerkiksi mukavat työntekijät, hyvä vastaanotto, lämmin ilmapiiri ja tilalta löytyvät kaverit. Hyväksi nähtiin myös se, että jos nuorella ei välttämättä olisikaan tiloissa tuttuja, löytyy kuitenkin jotain tekemistä, mikäli ei uskalla ottaa kontaktia muihin nuoriin.

On helppo tulla, täällä aina löytää kavereita, että ei ikinä tarvii tulla siinä pelossa, että pitää yksin olla. (Poika 18v.)

Kaikki nuoret olivat sitä mieltä, että **nuorten tilan sijainnilla** on merkitystä. Viiden nuoren mielestä oleellista olisi, että tila on keskeisellä paikalla ja neljä nuorta piti hyviä liikenneyhteyksiä tärkeinä. Nuoret kokivat selvästi, että etäinen sijainti tai vaikea saavutettavuus nostaisivat kynnystä lähteä nuorteniltaan.

Kyl mä uskon, et sillä on merkitystä, että tää on tosi keskellä tätä asuinalueetta, jos tää ois tosi korvessa, niin ei tänne tulis niin paljon ihmisiä. (Tyttö 17v.)

Tiedottaminen on hyvin vahvasti siirtynyt internetiin ja kuusi nuorista mainitsi tiedotuskanavana Facebookin, jossa seurakunnan nuorilla on oma ryhmä. Tätä kautta nuoret saavat tietoa tapahtumista nopeasti. Sen sijaan kaksi nuorta mainitsi, että seurakunnan nuorilla on internetissä oma foorumi, jonne he saavat tietoa tapahtumista sekä voivat keskustella siellä keskenään. Periaatteessa idea on sama kuin Facebookissa, mutta tiedotusalue on vain toinen.

Facebookissa on oikeestaan kaikki, sieltä se on helpoin. (Tyttö 17v.)

Lisäksi perinteisemmät tiedotuskanavat ovat edelleen käytössä ja nuoret mainitsivat muun muassa suullisen tiedottamisen, paperiset kausiohjelmat ja ilmoitustaulut. Kehittämiskoh-

teina yksi nuori vastasi nettisivujen paremman päivitystahdin ja toinen nuori ehdotti, että kirkollisista tapahtumista voitaisiin tiedottaa enemmän.

8.6 Esteettömyys

Yleisesti esteettömyyttä havainnoidessa huomattiin, ettei missään tiloista oltu huomioitu esteettömyyttä kovinkaan paljoa. Haastatteluiden yhteydessä havainnoitiin yhteensä neljää eri tilaa, joista kahdesta löytyi inva-wc:t. Kaikki tilat olivat kaksikerroksisia, eikä nuorten tilaan päässyt lainkaan hissillä. Kahdessa tilassa esimerkiksi pyörätuolilla liikkuminen ylä- ja alakerran välillä tapahtuu ulkokautta. Sen sijaan kahdessa muussa tilassa, joissa nuortenillat järjestetään pääsääntöisesti yläkerrassa, ei pyörätuolilla pääse tilaan lainkaan ja toisessa näistä tiloista yläkertaan johtavat portaat olivat melko kapeat. Tiloissa oli myös korkeita kynnyksiä ja osa tiloista oli muuten ahtaita tai kapeita tai sitten sisustettu niin, että pyörätuolilla liikkuminen on hankalaa.

Kolme rakennuksista on rakennettu 1970-luvulla, joissa esteettömyyttä ei juuri ole huomioitu. Neljäs tila on rakennettu 1980-luvulla ja siinä on eniten otettu huomioon esteettömyyttä verrattuna muihin rakennuksiin. Kyseistä kirkkoa mainostetaankin sillä, että sinne on jokaisen helppo tulla. Täysin esteetön ei kuitenkaan ole sekään.

Haastatteluiden yhteydessä myös nuorisotyönohjaajilta kysyttiin ajatuksia esteettömyydestä ja siitä miten on toimittu, mikäli toiminnassa on ollut esimerkiksi pyörätuolilla liikkuvia nuoria. Vain yksi nuorisotyönohjaaja osasi kertoa tilanteesta, jossa pyörätuolilla liikkuva nuori oli ollut mukana ja tämän vuoksi tapahtuma oli siirretty toiseen tilaan, johon oli helpompi pääsy. Yleisesti ottaen kaikki nuorisotyöntekijät olivat sitä mieltä, että mikäli liikuntakyvytön nuori tulisi esimerkiksi nuorten iltaan, siirrettäisiin tapahtuma johonkin toiseen tilaan, eivätkä he näin ollen olleen kokeneet vastaavanlaista tilannetta ongelmallisena.

9 NUORTEN KOKEMAN OSALLISUUDEN MONINAISUUS TILOISSA

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa, miten ja millaiseksi nuoret kokevat seurakuntien tilat. Tutkimustehtävänä oli myös selvittää nuorten kokemia eri ulottuvuuksia tiloista, kuten osallisuutta tilojen ja toiminnan suunnitteluun, osallisuutta hiljentymiseen, merkityksenantoja tiloille, sekä niiden välineistöstä tilojen saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Edellisen luvun tutkimuskysymysten tulosten ja teorian siivittämänä tässä luvussa käsitellään niistä muodostettuja johtopäätöksiä ja tulkintoja.

9.1 Osallisuus vahvistuu kohtaamisissa ja osallistumisessa toimintaan

Nuorten tilakokemukseen reagoiden kuntien nuorisotyö on rakentanut tiloja, joissa nuoret voivat toimia keskenään ja jotka ovat riittävän väljiä, jotta monenlaiset nuoret löytävät sieltä sijansa. Tilat merkityksellistyvät sen mukaan, ketkä niissä käyvät ja tavallaan ottavat sen omakseen, mikä tarkoittaa Sirpa Tanin mukaan, että tilat muotoutuvat omiksi ja niihin kiinnostuu omaa henkilöhistoriaa, muistoja ja kokemuksia (Kiilakoski ym. 2011, 63–64). Nuorisotilan merkitys nuorille vaihtelee alueittain, sillä joillakin alueilla nuorisotila voi olla ainoa väljä tila, toisaalla tila taas sijoittuu verkostoon, jossa monet kolmannen sektorin ja kaupalliset toimijat tarjoavat myös nuorille tiloja. (Kiilakoski ym. 2011, 64–65.) Kuopiossa verkostoa on hyödynnetty perustamalla yhteistyössä kunnan ja seurakunnan kanssa nuorten yökahvila, jossa monenlaisista taustoista tulleet nuoret voivat kohdata toisiaan, mikä ilmenee tehdyistä haastatteluista. Sen merkitys voidaan tulkita tärkeäksi kirkon nuorisotyön ja yhteiskunnan nuorisotyön matalan profiilin yhteisenä kasvatustyönä alueen nuorille.

Nuorisotilatyön tehtävänä on luoda ohjaukselliset puitteet, jossa nuoreen on mahdollista saada epämuodollinen ja luottamuksellinen suhde. Sen myötä nuori voi kertoa työntekijälle huolistaan. Tilatyön etuna on, että se mahdollistaa nuoren kohtaamisen erilailla kuin muissa puitteissa, sillä sinne nuori voi tulla omana itsenään. Nuorisotilan sisustamisen avulla voidaan luoda tietynlainen tunnelma, jossa kohtaaminen mahdollistuu. Tilasta tulee esimerkiksi löytyä paikkoja, joissa voi istua nuoren viereen, kuten vaikkapa sohva. Voidaan ajatella,

että nuorisotilan välineistö muodostaa välinekokonaisuuden, jonka avulla nuoret voivat tehdä aikuisten kanssa erilaisia asioita. Nuortentilalla kohtaaminen tapahtuu välineiden kautta, esimerkiksi haastamalla nuori pingismatsiin. Siksi onkin tärkeää miettiä, millä tavoin välineistö kohtaa kunkin ajan nuoria ja vastaavatko ne nuorten tarpeisiin. (Kiilakoski 2012, 139–141.) Tilasta on tärkeää muokata paikka, jossa nuori voi kokea olonsa mukavaksi. Tällöin nuorisotyönohjaaja voi saada nuoreen yhteyden, etenkin mikäli nuorelle osoitetaan, että häntä on aikaa kuunnella. Nuorisotyönohjaajan olemus ja persoona ovat avaintekijöitä, mutta esimerkiksi erilaisten tekemisten kautta nuoret voivat keskustella nuorisotyönohjaajien kanssa niin, että he voivat välttää mahdolliset katsekontaktit, jotka voivat ahdistaa nuorta. (Smith 2010, 37.)

Haastateltujen nuorten vastauksista on selvästi tulkittavissa, että he kokivat erilaiset välineet merkityksellisinä ja myös sillä oli merkitystä, millaista välineistöä nuortentiloista löytyy. Erilaiset välineet mahdollistavat monipuolisen tekemisen lisäksi sosiaalisen kanssakäymisen niin muiden nuorten kuin työntekijöiden kanssa. Nuorten mielestä oleelliset välineet liittyivätkin nimenomaan sosiaalisuuteen ja esimerkiksi konsolipelit koettiin melko turhiksi, sillä niissä osallisena voi kerrallaan olla pääasiassa vain yksi tai kaksi pelaajaa, kun taas erilaisissa lautapeleissä useampi nuori voi olla mukana, jolloin myös yhteisöllisyyden tunne voi korostua. Erilaiset välineet voivat myös auttaa tutustumaan toisiin nuoriin ja murtamaan vierauden tunnetta, jolloin nuori voi kokea olonsa rennoksi siinä hetkessä. Vieraan kanssa voi olla vaikea aloittaa keskustelua, mutta esimerkiksi yhteisessä pelihetkessä peli voi viedä mukanaan, helpottaa kanssakäymistä ja pelin tiimellyksessä voi luontevasti aloittaa jutustelun.

Nuorten Palvelu ry:n hankkeessa vuosina 2012-2013 tutkittiin kauppakeskuksia nuorten vapaa-ajan tilana ja osaltaan kyseisen hankkeen tulokset olivat myös rinnastettavissa tämän tutkimuksen tuloksiin. Vaikka Nuorten Palvelun hankkeessa verrattiin kauppakeskuksia ja yhteiskunnan nuorisotaloja, voidaan niihin myös verrata seurakunnan tiloja, joita nuoret myös käyttävät. Kauppakeskusten nuoret-hankkeessa kavereiden merkitys korostui ja nuoret kertoivat viettävänsä mielellään aikaa siellä, missä kaverit ovat ja se näkyi myös tässä opinnäytetyössä. Kauppakeskusten nuoret kokivat, että nuorisotalolla on oma porukkansa,

eikä sinne voi mennä porukkaan kuulumaton, mikä saattaa näkyä myös seurakunnan toiminnassa, sillä esimerkiksi nuorten illoissa käyvät nuoret voivat helposti rajautua isos- tai kerhonojajatoimintaan osallistuviin nuoriin, jolloin muut seurakunnassa paikkaansa etsivät nuoret saattavat rajautua toiminnan ulkopuolelle. (Nuorten Palvelu ry 2013, 19–21.)

Jossain määrin ristiriitaista tutkimustuloksissa oli se, että kauppakeskusten nuoret kokivat, ettei nuorisotiloilla saa vain olla. Heidän mielestään siellä aikaansa viettävät nuoret “tekee liikaa”. Kuitenkin opinnäytetyön tutkimustuloksissa oli selkeästi havaittavissa, että hengailu ja oleskelu olivat myös seurakuntien nuorten tiloissa varsin suosittu tapa viettää aikaa. Toisaalta kauppakeskusten nuoret toivoivat nuorisotaloille myös lisää virikkeitä. Myös kävijämäärillä oli merkitystä kauppakeskusten nuorten mukaan ja liian suuri joukko nuoria liian pienessä tilassa saatettiin kokea ahdistavana. Seurakuntien tiloissa esille nousi rauhallisen tilan merkitys, jossa pystyisi rauhoittumaan tai vaihtamaan kuulumisia jonkun tietyn henkilön kanssa, minkä voidaan myös ajatella liittyvän siihen, että välillä suuri joukko nuoria voi ahdistaa. Yhteistä tutkimustuloksissa oli myös ikäryhmien jakaantuminen, jossa nuoremmat sekä vanhemmat nuoret tuntuivat karsastavan toisiaan. Seurakunnissa etenkin vanhempia nuoria haastatellessa nousi esille toive siitä, että heille järjestettäisiin enemmän omaa toimintaa. Vanhemmat nuoret saattavat kokea nuoremmat liian viltteiksi tai itsensä jos sen verran kypsemmiksi, että nuoret helposti jakaantuvat ja ryhmittyvät iän mukaan. (Nuorten Palvelu ry 2013, 19–21.)

Osallisuuden myötä seurakuntalaiselle voi tarjoutua toimijuuden mahdollisuuksia, eli yksilön kykyä osallistua ja tehdä päätöksiä ja toteuttaa niitä. Kysymys, onko yksilön ollut mahdollista toimia tai onko hän toiminut, rakentaa tälle tunteen toimijuudesta. Sen syntyminen on mahdollista vain, jos yksilöllä on voimaa ja valtaa vaikuttaa asioihin, mikä on osaltaan riippuvainen toimijan ympäröivästä systeemistä. (Thitz 2013, 32–33.) Nuoret pystyivät nuorten iltojen vapaassa toiminnassa vaikuttamaan tekemisiinsä. Näin heille tarjoutui omaa tilaa vaikuttaa ajankäyttöön tiloissa, mistä on löydettävissä pilkahduksia toimijuuksista. Myös usean nuoren pitkä historia osallisena seurakunnan kokoontuvassa toiminnassa ilmeni varmuutena ottaa tila haltuun ja olla siellä toimijana.

Osallisuuden vahvistamiseen liittyy oleellisena kunnioitus ja sen ymmärtäminen, että toisen puolesta ei voi tietää, mikä hänen tilanteessaan on tarpeen. Tarpeiden selvittämiseen tarvitaan luovaa tilaa ja kuuntelevaa dialogia. Jokainen ihminen voimaantuu arvostuksesta, jota toisilta ihmisiltä saa. Nuoret hyötyvät kaikesta aikuisten heille osoittamasta arvostavasta kiinnostuksesta ja heidän luovuutensa kasvaa, kun he voivat osallistua arvostettuina vuorovaikutuskumppaneina. (Mäkelä 2011, 22–23.) Tutkimuksen haastatteluja tehdessä sai vaikutelman, kuinka innoissaan nuoret olivat kertoessaan kehittämisideoista, mistä voidaan päätellä, että he kokevat osallisuutensa vahvistuvan, kun heiltä kysytään mielipidettä ja heidät otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun. Varsinkin nämä rippikoulun jälkeisessä nuorisotyössä olevat nuoret (kaikki haastatellut) ovat jo iältään vanhempia ja vaikuttavat osaavilta suunnittelemaan, tekemään, toteuttamaan ja arvioimaan. He vain tarvitsevat aikuisilta tuen ja välineet toiminnan mahdollistamiseen.

Osallisuuden kehittyminen kohti osallistumista voi tapahtua askel kerrallaan, missä tavoitteellisuus lisääntyy samalla. Ensin aloitetaan sosiaalisessa yhteisössä, esimerkiksi nuorisotilassa tai seurakuntatalolla, erilaisella harrastamisella, vaikka sählyn pelaamisella, siirtyen vapaaehtoistyöhön, kuten tilojen kunnostukseen. Niistä mahdollistuu nuorten osallistumisen jatkumo tavoitteelliseen muutokseen omassa arjessa tai lähiympäristössä, mikä kuvastaa osallistumisen kasvatuksellista, muutoksen löytämisen ja todellisen vaikuttamisen tavoitteita. Keskeinen piirre osallistumisessa on yhteinen toiminta jonkin tavoitteen saavuttamiseksi. Tulevaisuutemme on nuorten luovuudessa ja toimijuudessa, minkä tulisi näkyä nuorten osallistumisen itsestäänselvyytenä, mistä osallisuuden tunteet rakentuvat. (Horelli, Haikkola & Sotkasiira 2008, 219–220; Mäkelä 2011, 23.) Haastatteluista selviää, että osa nuorista oli päässyt osallistumaan tilojen suunnitteluun ja ideoimaan välineiden hankintoja yhdessä muiden nuorten kanssa, joten heille on tullut osallisuuden kokemuksia sitoutumisesta yhteiseen tavoitteeseen ja sen saavuttamisen työstämiseen, sekä samalla toiminta oli ollut vahvasti sosiaalista, mistä voi tulkita heidän osallisuutensa seurakuntayhteisössä vahvistuneen.

9.2 Osallisuus mahdollistuu vertaissuhteissa ja tilojen saavutettavuudella

Kirkon nuorisotyön kokoontuvan toiminnan ollessa tutkimuksen kohteena, on johtopäätöksenä nuorten yhteisöllisyyden kokemuksille löydettävissä heitä kaikkia yhdistävä kristinusko ja siihen liittyvät mietinnät. Haastatteluissa yksikään nuorista ei suoraan sanonut uskoa sanana, mutta vanhin haastatelluista totesi, että ollaanhan me yhdessä täällä yhdestä yhdistävästä tekijästä. Ehkä nuoret eivät koe osaavansa puhua uskosta ääneen ainakaan tuntemattomille haastattelijoille tai uskoon liittyviä ajatuksia on haasteellista sanoittaa ymmärrettävään muotoon. Tällaisen hieman jäsentymättömän tulkinnan nuorten kokemasta osallisuudesta hiljentymiseen voi tulkita kertovan jotakin tämän ajan nuorten hengellisyydestä ja nuorisotyössä vaikuttavista tavoista puhua uskosta. Uskosta on todella tullut yhä yksityisempi elämän osa-alue, joka tällä hetkellä ei kokonaisvaltaisesti läpäise seurakunnan nuorisotyön toiminnassa. Nuorten iltojen yhteiset hartaudet kokoavat nuoret yhteisöllisesti Jumalan puhuteltaviksi, mikä haastattelujen pohjalta vaikutti olevan ainoa aika kokea osallisuutta hiljentymiseen yhdessä. Toisaalta tämä pienikin hetki yhteistä hiljentymistä koettiin merkitykselliseksi, sillä silloin oli mahdollisuus olla passiivisesti mukana omine ajatuksineen, mikä voi vahvistaa tai toteuttaa joidenkin yksilöiden osallisuuden kokemusta (Rantala 2011, 140).

Nuorten puheissa ystävät ja kaverit eli vertaissuhteet saavat monia merkityksiä. Vapaa-aikaan vertaisten kanssa kuuluu hauskanpito, huulen heitto ja huumori. Kaverisuhteilta odotetaan vastavuoroisuutta, pyyteettömyyttä ja luottamusta. Mitä pidempi yhteinen historia nuorilla on, sitä läheisempiä tunteita ja syvempää luottamusta voidaan kokea. Nuoret kehittävät keskinäistä yhteisöllisyyttään huumorin kautta, esimerkiksi seurakunta- tai nuorisotalolla. Heidän keskinäistä vuorovaikutustaan voi luonnehtia sosiaalisesti monella tavalla, poikien suhteet ovat toiminnallisempia, tyttöjen välinen kommunikaatio perustuu enemmän eri kokemusten jakamiseen. (Aaltonen ym. 2011, 32–34) Tutkimuksessa seurakunnan jokainen nuori antoi merkityksiä kaveri- ja ystävyysuhteille ainakin jossakin haastattelun vaiheessa, etenkin pojat mainitsivat hauskanpidon tuovan heitä yhteen seurakunnan tiloihin. Tytöt puolestaan useammin kokivat keskustelun ja juttelun tärkeiksi tekijöiksi yhdessäolon aikana. Vertaissuhteiden pyyteetön yhteisöllisyys ja kavereiden kanssa oleminen, konkreti-

soituivat myös hengailussa, jonka useampi nuori sanoi tärkeäksi sosiaalisesti tekemiseksi tiloilla (Aaltonen ym. 2011, 44–45).

Häkkinen (2006, 75) toteaa artikkelissaan, että nuorten omaan tilaan on toiminnan puitteiden luominen ja sitä kautta toiminnan järjestäminen helpompaa kuin yhteiskäytössä oleviin tiloihin. Artikkelista ei selviä, onko tämä työntekijöiden vai nuorten tuntemus asiasta. Tähän tutkimukseen haastatellut nuoret eivät kokeneet yhteiskäytössä olevissa tiloissa toimimista muiden toimijoiden kanssa mitenkään hankalaksi. Tilojen yhteiskäytön toimivuus toteutuu silloin, kun tilojen käytösäännöt ovat selkeät ja kaikille käyttäjille samat, sekä ajankäytön jakaminen kunkin käyttäjäryhmän toimintaan on tasapuolista. Verrattuna Häkkisen (2006, 75) esille nostamiin ajatuksiin, että omassa tilassa yhteyden kokeminen ja sosiaalinen yhdessä oleminen on helpompaa, voidaan nuorten kertomasta tulkita myös yhteiskäytössä olevissa tiloissa näiden yhteisöllisten näkökulmien toteutuvan verrattain vaivattomasti. Huomionarvoista on, että osa nuorista koki tilat ”omikseen”, vaikka samoja tiloja käyttikin esimerkiksi lapsiryhmä eri aikaan kuin nuoret. Tutkimus osoitti, että kaikissa tiloissa oli muidenkin ikäryhmien toimintaa, vaikka osaa tiloista kutsuttiin sanallisesti ”nuorten tilaksi”. Voitaisiinko tästä päätellä, että tietyssä ajassa ja hetkessä seurakunnan tilojen hengen ja ilmapiirin luovat siellä olevat vertaiset, olipa käyttäjäryhmä kulloinkin mikä tahansa.

Yksi tapa nähdä saavutettavuus on eritellä saavutettavuuden tasot tai ehdot. Ensimmäisenä saavutettavuuteen liittyy esteettömyys, joka tarkoittaa sitä, että henkilö kykenee pääsemään palveluihin käsiksi. Toisena on fyysinen saavutettavuus, jonka kautta pystytään käyttämään vaadittuja teknologioita. Viimeisenä ehtona on sisällöllinen saavutettavuus, eli henkilö ymmärtää ja pystyy hyödyntämään palvelun sisältöjä. (Nikkanen 2005, 4.) Parhaimmillaan saavutettavuudessa siis täytyvät nämä ehdot. Näitä ehtoja peilattaessa tämän opinnäytetyön tuloksiin, eivät nämä ehdot kuitenkaan täysin täyty seurakunnan tilatoiminnan osalta. Suurimmaksi ongelmaksi nousee esteettömyyden kysymys. Esteettömyyden näkökulmasta pohdittiin sitä, vaikuttaisiko esteetön tila toiminnan osallistujamääriin. Olisiko käyttäjäryhmien kasvulla vaikutusta osallisuuden lisääntymiseen? Havainnoiduista tiloista kolme neljästä olivat vielä hyvin puutteellisia esteettömyyden osalta ja tähän voi toisaalta vaikut-

taa myös rakennuksen ikä. Ajan kuluessa esteettömyyttä on huomioitu yhä enenevässä määrin ja 1980-luvulla rakennettu havainnoitu tila oli jo askeleen edellä verrattuna muihin 1970-luvulla rakennettuihin vertailukohteisiin. Näin ollen voisi päätellä, että mitä lähemmäs nykypäivää tullaan, sitä esteettömimmiksi rakennuksetkin muuttuvat.

Saavu –saavutettavuusohjelmassa on nostettu esille keinoja, miten saavutettavuutta voitaisiin seurakunnissa lisätä. Saavutettavuutta voidaan parantaa esteettömyyskartoituksen avulla sekä laatimalla toiminnan arvioinnin pohjalle saavutettavuuden toimintasuunnitelma. Myös toiminta- ja taloussuunnitelmissa tulee näkyä, miten saavutettavuuden näkökulmat on otettu huomioon. Saavutettavuuden lisäämiseksi voidaan myös järjestää moniammatillinen koulutus, johon osallistuvat seurakunnan työntekijät, luottamushenkilöt sekä vapaaehtoiset seurakuntalaiset. Näin on mahdollista käydä yhdessä läpi seurakunnan käytänteitä ja niissä esille nousevia saavutettavuuden esteitä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012b, 23–24.)

9.3 Oivalluksia tilojen ja työn kehittämiseen sekä jatkotutkimuksiin

Tutkimuksen pohjalta voisi toiminnan käytännössä yhdessä nuorten kanssa ryhtyä suunnittelemaan ja toteuttamaan tilan kehittämistä seurakunnassa, josta voisi työstää projektimallisen opinnäytetyön. Mikäli seurakunnan nuorisotyön budjetissa on vielä toimintakauden lopussa ylimääräistä, miksei voitaisi esimerkiksi juuri nuorten illassa antaa nuorille tehtäväksi suunnitella, etsiä ja löytää uutta ilmettä tilojen sisustukseen. Miltä kuulostaisi kristillisiin aiheisiin liittyvät, vuosittain vaihtuvat, nuorten kokonaisuutena toteuttamat taidenäyttelyt kirkon tiloihin? Tilojen taidenäyttely tai sisustaminen voisivat liittyä esimerkiksi joulun tai pääsiäisen aikaan.

Laadullista tutkimusta voisi myös jatkaa ja kysyä: Mitä tiloista ajattelevat lapset, aikuiset tai ikääntyneet? Varsinkin niistä tiloista, joissa on eri ikäryhmien kanssa yhteiskäyttöä. Näiden tutkimusten yhteisillä tuloksilla ja johtopäätöksillä voisi olla annettavaa seurakuntien jäsenten osallisuuden ja yhteisöllisyyden uusien muotojen löytämiseen. Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista selvittää myös verkkoympäristöjen mahdollisuudet seurakuntien

yhtenä nuorisotilana, keskittyen esimerkiksi yhden seurakunnan verkkoympäristöihin ja niiden kehittämisen ideointiin.

Tulevaisuus on avoinna seurakuntien tilojen ja niiden toimintojen suhteen, koska kiinteistömenot ovat suuret ja kirkko joutuu todella puntaroimaan eri vaihtoehtojen kanssa. Tämä pohdinta herätti villin idean liikkuvasta nuorisotilasta, jollainen voisi tulevaisuudessa olla seurakunnalla tai seurakuntayhtymällä yhteisenä. Tilan voisi rakentaa esimerkiksi rekka-autoon tai muuhun tilavaan autoon. Tämän tyyppistä ”Nuokkaribiili” -nuorisotilaa, on jo kokeiltu Turun kaupungilla ja pop up- nuorisotiloja erilaisin teemoin ja työpajoin ainakin Helsingissä. Liikkuva nuorisotila ei olisi niin riippuvainen paikasta, vaan se liikettä voisi kohdistaa eri puolille asuinalueiden nuorten tarpeiden mukaan.

Esteettömyyden näkökulmaa voisi tutkia lisääkin ja selvittää, miten esimerkiksi liikuntavammaiset nuoret kokevat seurakunnan nuorisotyön ja pääsevätkö he siihen osallisiksi. Erityisnuorisotyön kautta olisi kenties ollut mahdollista haastatella liikuntarajoitteista nuorta ja hän olisi voinut havainnoida esteettömyyttä vielä paremmin. Kartoitusta voisi tehdä myös kenties siitä, millaisia toiveita liikuntavammaisilla nuorilla on nuorisotyön suhteen. Haastateltujen nuorisotyöntekijöiden mukaan liikuntarajoitteisia nuoria ei juuri nuorisotyössä näy, josta herääkin kysymys, miksi näin on? Onko heidän paikkansa erityisnuorisotyössä vai ovatko he löytäneet paikkaansa seurakunnasta laisinkaan? Kuinka näitä nuoria saisi mukaan seurakunnan toimintaan ja mitkä asiat vaikuttavat siihen, että he tuntuvat jätettyvän seurakunnan yhteydestä?

10 KOKONAISUUDEN ARVIOINTIA

10.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön tutkimuksessa tulee noudattaa hyvän tieteellisen käytännön periaatteita ja näkyä tutkijan eettinen sitoutuneisuus. Tämän opinnäytetyön tutkijat ovat huolehtineet siitä, että tutkimussuunnitelmasta lähtien laadukkuus on tarkasti huomioitu, tutkimusasetelma on valittu sopivaksi tutkimustehtävään ja raportoinnit on tehty hyvin. Käytetyt tutkimus-, tiedonhankinta- ja arviointimenetelmät ovat soveltuvia tieteelliseen tutkimukseen ja eettisesti kestäviä. Eettisesti hyväksyttäviä toimintatapoja noudatettiin, mikä näkyi koko tutkimusprosessin ajan, aina aiheen valinnasta tuloksien soveltamiseen asti. Tutkijat olivat tutkimuksen kokonaisuudessa rehellisiä ja avoimia, sopimuksia ja aikatauluja noudattavia, sekä tutkimuksen sovitusta sisällöistä kiinni pitäviä. Tutkimuksen menetelmissä ja analysoinnissa, sekä tutkimusaineiston lähteiden käytössä huolehdittiin rehellisyydestä ja asianmukaisesta lähdekritiikistä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 127–133; Diakonia–ammattikorkeakoulu 2010, 11–15.) Käsillä olevasta raportista toivotaan edellä mainittujen näkökulmien välittyvän lukijalle.

Haastateltavia nuoria tiedotettiin etukäteen tutkimuksesta ja sen tavoitteista, sekä kysyttiin heiltä lupa tietojen antamiseen, joten haastattelumateriaalin säilyttämisestä ja käyttämisestä vain sille sovittuun tarkoitukseen oli tärkeä huomioida huolellisesti. Tutkimuksen aikana opittiin käymään kriittistä keskustelua eli opponointia, mikä näkyi käytännössä esimerkiksi niin, että löydettyyn tietoon suhtauduttiin arvioivasti, pohtivasti ja kyseenalaistaen, selvittäen tutkimukseen liittyvien asioiden alkuperä ja luotettavuus. Myös prosessin aikaisissa kirjallisissa töissä ja seminaareissa saatiin osallistua kriittiseen keskusteluun ja argumentointiin, joissa oli tärkeää oppia perustelevaan väitteensä. (Diakonia–ammattikorkeakoulu 2010, 11–15.)

Tutkimuksen työelämäyhteistyö oli epävirallista keskustelua nuorisotyönohjaajien kanssa (Diakonia–ammattikorkeakoulu 2010, 36), koska idea opinnäytetyön aiheeksi saatiin ohjaavalta opettajalta ja osittain myös tutkijoiden omasta kiinnostuksesta. Nuorisotyönohjaajat

toimivat yhteyshenkilöinä nuoriin ja ilmoittivat sopivat haastatteluajat nuorille ja tutkijoille. Toisaalta työelämäyhteistyösopimuksen tarvetta selvitettiin ja kysyttiin usealta henkilöltä, minkä pohjalta tultiin lopputulokseen, että tässä tutkimuksessa se ei ole välttämättömyys, sillä nuoret osallistuivat tutkimukseen omasta vapaasta tahdostaan yksityishenkilöinä.

Tutkimusta arvioidaan kokonaisuutena, jossa sen sisäinen johdonmukaisuus eli myös tutkimusraportin eri osien saumaton suhde toisiinsa korostuu. Tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita, mutta seuraavia näkökulmia tulee tutkimuksen raportoinnissa ilmetä. Tutkimuksella on tarkoitus, tutkijat ovat perustelleet tutkimuksen tärkeyden, aineiston keruu on selvitetty, tutkimuksen tiedonantajien valinta on perusteltu ja heidän henkilöllisyytensä suojattu, aineiston analyysi kertoo miten tutkimuksen tuloksiin ja johtopäätöksiin on tultu ja tutkimuksen luotettavuus on perusteltu. (Tuomi & Sarajärvi, 140–141.) Tutkimusraportin viimeistelyvaiheessa tutkijat kävivät raportin osat kohta kohdalta läpi, tekivät tarvittavat muokkaukset opettajien palautteista ja totesivat lopuksi raportin antavan selkeän ja johdonmukaisen kuvan tutkimustehtävästä ja prosessin kokonaisuudesta.

10.2 Tutkimusprosessi ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessin tavoitteena on tukea opiskelijaa tutkivan työotteen kehittymisessä ja tutustuttaa tutkimuksellisen ajattelun ja argumentoinnin perusteisiin. Prosessin aikana opiskelija muodostaa ammatillista tietoa ja taitoa, sekä kehittää ja osoittaa sitä. Opinnäytetyö liittyy työelämään ja antaa näin hyvät mahdollisuudet yhdistää oman ammattialan teoriaa ja käytäntöä. Kokonaisuudessaan tutkimus on kestoltaan pitkä ja luova prosessi. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 22–24.) Tämän tutkimuksen myötä opiskelijalle asetetut tavoitteet on saavutettu tekemällä johdonmukaista tutkimusta keväästä 2012 alkaen.

Tutkimuksen tekeminen tuntui pitkältä prosessilta ja koska opinnäytetyö oli laadullinen, vaati kirjoitusprosessi niin henkisiä kuin fyysisiä voimia, etenkin loppua kohden. Asia kuitenkin hahmottui kuuluvaksi tutkimusprosessiin, joten yhdessä pohtiminen ja työstäminen saivat purettua mahdolliset stressin tunteet. Prosessikokonaisuudelle laaditun aikataulun

noudattamisessa pysyttiin osittain, joissakin osatehtävissä, kuten litteraatioissa ja aineiston analysoinnissa olisi voitu olla tehokkaampia. Myös teoriapohjan kartuttaminen useista eri tietokannoista ja siihen tutustuminen olisi voinut olla vieläkin laajempaa. Opinnäytetyön rajaamista olisi ehkä voinut tehdä enemmän, jolloin olisi voitu keskittyä ja syventyä laajemmin yhteen tai kahteen viitekehykseen ja niiden eri ulottuvuuksiin. Nyt toisiaan tukevia viitekehyksiä on useita, jonka ansiosta kohtalaisen laajaksi edennyt tutkimus on kuitenkin pysynyt koossa. Aihe on moniulotteisesti tullut läheiseksi, ammatillinen tietopohja lisääntynyt ja informaatiolukutaito kehittynyt.

Työelämälähtöisyyden etuina nähdään se, että tutkimuksesta voi hyötyä koko seurakunta, ja erityisesti nuorisotyö, miksei myös yhteiskunta ja järjestöt, sillä nuoret ovat saaneet äänensä kuuluviin haastattelujen myötä. Tämän tutkimuksen tavoitteet ovat olleet tärkeitä, koska saamalla tutkimuskysymyksiin vastauksia on tuotettu tietoa seurakuntien nuorten tilojen varsinaisilta käyttäjiltä, eli nuorilta itseltään. Tutkijoiden toiveena on myös, että tutkimuksen tuloksilla seurakunta ja muut nuorten kanssa työtä tekevät voisivat kehittää nuorten toimintaa nuoria itseään osallistavampaan suuntaan ja saada näin nuoria paremmin kiinnittymään toimintaan kokonaisvaltaisesti, aina toiminnan suunnittelusta lähtien. Tutkimuksen avulla toivotaan, että seurakuntien ja miksei yhteiskunnan ja järjestöpuolen työntekijät ja luottamushenkilöt voivat ottaa nuorten äänen huomioon seurakuntien ja yhteiskunnan tilasuunnittelussa- ja toteutuksessa.

Parityöskentelyssä on omat haasteensa, jotka usein liittyvät yksilöiden erilaisiin tapoihin tehdä työtä. Olemme havainneet ja keskustelleet, että tapamme tehdä tutkimusta ovat erilaiset ja toisaalta koemme sen etuna, että kummallakin on vahvuutensa tutkimuksen eri vaiheissa ja osuuksissa. Yhteistyöskentely on opettanut ymmärtämään ja kunnioittamaan toisen tapaa tutkia ja sovittaa vaihtelevat työtteet yhteen, mikä on vaatinut joustamista ja välillä kärsivällisyyttä molemmin puolin. Olemme varmasti oppineet myös itsestämme paljon ja kokonaisvaltaisesti koko tutkimusprosessin aikana pian valmistuvina sosionomeina. Opinnäytetyölle asetetuista tavoitteista, joihin kuuluu itsenäisen harkinnan ja ajattelun kehittyminen, on tutkimuksen tekeminen valmentanut ja lisäksi on opittu tilanteiden ja asioi-

den analyysiä, sekä olemaan kriittisiä ja pohtivia päätösten eettisten näkökulmien suhteen (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 22–24).

Tutkimusteema koettiin ajankohtaisena kirkon nuorisotyön ammattialalla ja ajateltiin, että tällä tutkimuksella tutkijoiden oma kirkollinen nuorisotyön asiantuntijuus ja kutsumus kehittyi. Prosessin kuluessa myös ammattitaito vahvistuu monipuolisesti eri ammatillisten kompetenssien alueilla. Aiheen ajankohtaisuudesta saatiin myös vahvistusta ohjaavalta opettajalta, joka alun perin esitti meille ajatuksen seurakunnan nuorten tiloihin liittyvästä opinnäytetyön tutkimuksesta. Opinnäytetyön tekijöillä on vahva usko siihen, että kokonaisuudessaan tutkimusprosessi antoi heille paljon välineitä ja menetelmäosaamista tulevaisuuden kirkon työhön nuorten, lasten ja perheiden, eli kokonaisuudessaan kasvatuksen pariin.

LÄHTEET

- Aaltonen, Sanna; Kivijärvi, Antti; Peltola, Maria & Tolonen, Tarja 2011. Ystävyydet. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) Annettu, otettu, itse tehty: Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 29–56.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Heinonen, Anne & Kapanen, Anna 2012. Tiedon merkitys nuorisoalan kehittämisessä. Teoksessa Komonen, Katja; Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 64–77.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirvonen, Maija; Koskimies, Helena & Pirttimaa, Raija 2009. Erillisyydestä yhteisyyteen. Teoksessa Hirvonen, Maija (toim.) Esteettömyydellä osallisuuteen Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Jyväskylän ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 2. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 12–18.
- Horelli, Liisa; Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina 2008. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä: menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 217–242.
- Häkkinen, Tiina 2006. Näkökulmia kirkon nuorisotyöstä. Teoksessa Kylmäkoski, Merja; Lind, Kimmo; Hintikka, Timo & Aittola, Tapani (toim.) Nuorten tilat. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 69–75.
- Kiilakoski, Tomi 2011. Talotyön ja alueellisen nuorisotyön kehittäminen. Teoksessa Honkasalo, Veronika; Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti (toim.) Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 153–245.

- Kiilakoski, Tomi 2012. Nuorisotalotoiminnan kehittäminen. Teoksessa Komonen, Katja; Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 125–148.
- Kiilakoski, Tomi; Kivijärvi, Antti; Gretscher, Anu; Laine, Sofia & Merikivi, Jani 2011. Nuorten tilat. Teoksessa Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) Annettu, otettu, itse tehty: Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 57–91.
- Kirkkohallitus i.a. Seurakuntatyö. Kasvatus. Viitattu 12.9.2014.
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=Content20F671>.
- Kirkkojärjestys 1993. 8.11.1991/1055 v. 1993. Viitattu 17.9.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055>.
- Kirkkolaki 1993. 26.11.1993/1054. Viitattu 17.9.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kirkkolaki>.
- Kylmäkoski, Merja 2006. Näkökulmia nuorten tilankäyttöön. Teoksessa Kylmäkoski, Merja; Lind, Kimmo; Hintikka, Timo & Aittola, Tapani (toim.) Nuorten tilat. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 6–21.
- Kylmäkoski, Merja 2008. Eteinen, vessa, keittokomero ja huone- niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä: menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 393–409.
- Köykkä, Arto 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Kirjapaja.
- Launonen, Pekka 2008. Kasvattava ja palveleva kirkko- kristillisen lapsi- ja nuorisotyön olemus. Teoksessa Porkka, Jouko (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten keskus, 221–234.
- Malmberg, Marjatta 2008. Hiljaa, hitaasti, vastavirtaan. Teoksessa Porkka, Jouko (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten keskus, 377–386.
- Mäkelä, Jukka 2011. Osallisuuden merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle. Teoksessa Nurmi, Suvielise & Rantala, Kaisa (toim.) Näyn ja kuulun: Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat, PTK - poikien ja tyttöjen keskus, 13–23.
- Niemi, Kalevi 2007. Kansalaiskasvatus osana suomalaisten nuorisoliikkeiden varhaisvaiheiden eetosta ja toimintaa. Teoksessa Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.)

- Nuorisokasvatuksen teoria- perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 64–92.
- Nikkanen, Veijo 2005. Saavutettavuus on osallisuutta. Hyvät käytännöt – seminaari 14.10.2005. Tampere: Kehitysvammaisten tukiliitto ry/ Selko-e. Viitattu 23.10.2014.
http://www.selkoe.fi/oppaat/hk05/hk05_saavutettavuus_on_osallisuutta.pdf.
- Nuorisolaki 2006. 27.1.2006/72. Viitattu 4.9.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072#L1>.
- Nuorten Palvelu ry 2013. Kauppakeskus nuorten vapaa-ajan tilana - Kauppakeskusten nuoret -hankkeen loppuraportti. Viitattu 21.10.2014.
http://nuortenpalvelu.fi/wordpress/wpcontent/uploads/2014/01/Loppuraportti_Maalisuu_2013.pdf.
- Nurmi, Suvielise 2011. Johdanto. Teoksessa Nurmi, Suvielise & Rantala, Kaisa (toim.) Näyn ja kuulun: Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat, PTK - poikien ja tyttöjen keskus, 6–10.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö i.a. Kulttuurin saavutettavuus. Viitattu 14.11.2014.
http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/monikulttuurisuus/kulttuurin_saavutettavuus.html?lang=fi.
- Piironen, Tiina 2007. Lasten osallistavien ryhmien ohjaamiseen, ohjaajan opas. Viitattu 17.10.2014.
http://www.munvuoro.fi/cms/wpcontent/uploads/Tiina_Piironen_Ohjaajan_opas_lasten_osallistavien_ryhmien_ohjaamiseen1.pdf.
- Putkinen, Marjut 2009. Kohti opiskelun esteettömyyttä. Teoksessa Tanskanen, Ilona & Suominen-Romberg, Tuija (toim.) Esteettömästi saavutettavissa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 82. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 8–21.
- Rantala, Kaisa 2011. Osallisuuden kokemuksia ja kokeiluja. Teoksessa Nurmi, Suvielise & Rantala, Kaisa (toim.) Näyn ja kuulun: Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat, PTK - poikien ja tyttöjen keskus, 137–181.
- Rauas, Minna 2012. OLE HYVÄ! - nuorisotyön eettisyys kehittämishaasteena. Teoksessa Komonen, Katja; Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 106–122.

- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. Sisällönanalyysi. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 21.10.2014. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html.
- Smith, Heather 2010. Engaging in conversation. Teoksessa Jeffs, Tony & Smith, Mark (toim.) Youth work practice. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 31–40.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2003. Kirkko kaikille - Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vammaispoliittinen ohjelma. Viitattu 20.10.2014. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/7AC4B732CC508FC5C2257B7C0049E476/\\$FILE/KIRKKO%20KAIKILLE%20hyv%E4ksytyy%20kirkkohallituksessa%2013082003.rtf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/7AC4B732CC508FC5C2257B7C0049E476/$FILE/KIRKKO%20KAIKILLE%20hyv%E4ksytyy%20kirkkohallituksessa%2013082003.rtf).
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012a. Nuoret seurakuntalaisina- kehittämissasiakirja. Helsinki: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012b. Saavu – kirkon saavutettavuusohjelma. Kirkkohallituksen julkaisuja 2012:2. Viitattu 3.9.2014. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/3E95F2C7F4600B27C22579B80035B00F/\\$FILE/vihko_suomi.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/3E95F2C7F4600B27C22579B80035B00F/$FILE/vihko_suomi.pdf).
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2014. Lapsivaikutusten arviointi Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Luonnos ohjeistuksesta lapsen edun edistämiseksi. Viitattu 12.9.2014. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/3C0F227516F9D444C2257C61002CB3F9/\\$FILE/LAVA_ohjeistus_final_15012014.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/3C0F227516F9D444C2257C61002CB3F9/$FILE/LAVA_ohjeistus_final_15012014.pdf).
- Tapio, Teemu 2006. Metsästä raittia pitkin taloihin. Teoksessa Kylmäkoski, Merja; Lind, Kimmo; Hintikka, Timo & Aittola, Tapani (toim.) Nuorten tilat. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 30–35.
- Thitz, Päivi 2013. Seurakunta osallisuuden yhteisönä. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Thitz, Päivi i.a. Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. PowerPoint-esitys. Diakonia-ammattikorkeakoulu: Oppimateriaalipankki.
- Tilastokeskus i.a. Haastattelutavat - Teemahaastattelu. Viitattu 21.10.2014. <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/03/>.

- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Vilkkä, Hanna 2007. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi. Viitattu 20.10.2014.
<http://hanna.vilkkä.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-havainnoi.pdf>.
- Yhdenvertaisuuslaki 2004. 20.1.2004/21. Viitattu 10.10.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040021>.
- Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto i.a. Tutkimusaineistojen tiedonhallinnan käsikirja. Kvalitatiivisen datatiedoston käsittely. Viitattu 21.10.2014.
<http://www.fsd.uta.fi/tiedonhallinta/osa6.html>.

LIITE 1: Teemahaastattelun runko

Taustatiedot:

Ikä

Sukupuoli

Kuinka kauan ollut mukana toiminnassa?

Nuortentilojen osallisuus:

Millaisia nuorten tiloja käytät seurakunnassa?

Miten kulutat aikasi nuortentiloissa?

Onko sinulla toiveita nuorten toimintaan? Jos on, millaisia?

Haluaisitko osallistua nuorten tilojen suunnitteluun ja toteuttamiseen? Millä tavoin?

Millaisia paikkoja löytyy hiljentymiseen?

Nuortentilojen merkitys:

Mitä nuorten tilat merkitsevät sinulle?

Mitkä asiat koet tärkeäksi nuorten tilassa?

Onko sillä merkitystä, että tilat ovat yhteiskäytössä muiden käyttäjien kanssa vai nuorten omassa käytössä? Perustele.

Koetko hiljentymisen paikat tarpeellisiksi? Mitä ne sinulle merkitsevät?

Nuortentilojen sisustus/varustelu:

Millaiset välineet ja varustelut sopivat nuortentilaan?

Mikä tekee nuorten tilasta viihtyisän ja toimivan?

Mitä muuttaisit tiloissa, jos saisit vapaat kädet? Miksi?

Nuortentilojen saavutettavuus:

Onko nuorten tilaan helppo tulla? Miksi?

Mikä merkitys on nuorten tilojen sijainnilla?

Miten tiedotus mielestäsi toimii? Mistä saat tietoa nuorten toiminnasta?

LIITE 2: Sisällönanalyysi haastatteluaineistosta

TEEMA, taulukko 1: Nuorten osallisuus seurakunnan tiloissa

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
Takkahuone/tupa (x6) Kirkkosali Seurakuntasali (x3) Koulun yökahvila Nuorten oma tila (x2) Keittiö (x2) Luokkatila (x2) Liikuntasali (x3) Pelihuone (x2) Autoratahuone (x2)	Kirkon eri tilat Liikunta Pelailu Oleskelu	Tilojen käyttäminen
Hengailu (x3) Istuskelu (x2) Makoilu Syöminen/kahvittelu (x5) Pelaaminen (x5) Juttelu (x5) Musiikki (x2) Ohjelmaisuus (x3) Hartaus (x3)	Syöminen Oleilu Sosiaalinen kanssakäyminen Ohjelmallinen osuus	Ajankäyttö nuorten tiloissa
Enemmän jotaki tekemistä, monipuolisempaa Houkutella mukaan enemmän porukkaa (nuorempaa) Vanhemmille nuorille toimintaa Retki jonnekin tai leffailta srk-talolla Nuoret saisi enemmän innostumaan ja osallistumaan jumalanpalveluksiin	Monipuolisuuden lisääminen Eri ikäisten huomioiminen Seurakuntaelämän rikastaminen	Toiminnan kehittämisen
Olisin valmis tekemään (x5)		

Plussaa, jos tulee parem- maks Hyvä, jos nuorten mielipi- teitä kuullaan Olen ollut mukana (x2) On kysytty mielipidettä Seiniä voisi maalata Sohvien uusiminen (x2) Melun vähentäminen	Sisustuksen uusiminen Kuulluksi tuleminen tilan suunnittelussa Tilan käytännöllisyyden parantaminen	Tilojen kehittäminen
--	---	----------------------

TEEMA, taulukko 2: Nuorten osallisuus hiljentymiseen

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
En oo joutunu ettimään Kirkkosaliin pääsee, siellä on hartaushetki (x2) Nuorten illassa ei semmos- ta paikkaa (x2) Ei oo tullu tarvetta (x3) Jos haluaa, varmasti tarjo- taan joku paikka (x2) Nuorten illan hartaudessa hiljentymisen (x6) Pystyy monessa paikassa (kotona, luonnossa) (x2) Kirkkosali (x3)	Kirkon fyysiset tilat Hartaus osana ohjelmaa Hiljentymisen kirkon ulkopuolella	Hiljentymisen mahdol- lisuudet nuorisotyössä
Varmasti, riippuu ihmises- tä Hyvä idea Yhteisessä hartaudessa vaikeaa, kaipaa itsenäistä Nuorten iltaan ei varsinais- esti tulla hiljentymään (x2)	Yksilöllistä Hiljentymisen itsenäis- esti omalla ajalla Erillistä hiljentymisen paikkaa voisi miettiä	Hiljentymisen paikko- jen tarpeellisuus
Rauhoittuminen Asioiden miettiminen Olla yksin rauhassa	Mietiskely Rauhoittuminen omiin	Merkityksiä hiljentymi-

Ei koko ajan tarvii olla tekemässä jotain Itsensä rauhoittelu ennen hartausta Omalla tavalla	ajatuksiin Paikallaanolo Tekemättömyys	selle
--	--	-------

TEEMA, taulukko 3: Nuorten tiloille antamat merkitykset

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
Tilat merkitsee paljon Harmittaisi jos tiloja ei olisi Voi nähdä kavereita Viihtyisät tilat houkuttelee Hyvät pelimahdollisuudet On kuin toinen koti (x3) Turvallisuus (x2) Hyvä ilmapiiri	Yhdessäolo Vertaissuhteet Kodinomaisuus Turvallinen ilmapiiri	Tilojen kokemuksellisuus
Sohvat (x3) Erilaiset aktiviteetit Pelit Hyvät tilat (x2) Ihmiset (x2) Yhdessäolo Takka Kodikkuus (x3) Turvallisuus Monipuolisuus Ruokapöytä Usko yhdistävänä tekijänä	Kodikkuus Aktiviteettimahdollisuudet Monipuolisuus Yhteishenki Hengellisyys	Tilojen kokemuksellisuus
Tilojen yhteiskäytöllä ei vaikutusta/merkitystä (x5) Kunhan kaikille jotain Pitäisi tehdä kompromisseja Kaikki saa käyttää Yhteiset pelisäännöt	Tilojen yhteiskäyttö ok Yhteiset käytösäännöt Ajankäytön jakaminen Omat tilat plussaa	Ajatuksia tilojen yhteiskäytöstä

<p>Olisi hassua, jos nuorten kanssa olisi muuta väkeä samaan aikaan</p> <p>Toisaalta kiva, että tilat on “meidän”</p>		
---	--	--

TEEMA, taulukko 4: Tilojen sisustus ja välineistö nuorten kokemana

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<p>Biljardipöytä (x4)</p> <p>Pelit (x4)</p> <p>Soittimet (x4)</p> <p>Pingispöytä (x2)</p> <p>Urheilumahdollisuus (x3)</p> <p>Viltit</p> <p>Kynttilät</p> <p>Pelikonsolit</p> <p>Autorata</p>	<p>Erilaiset pelit</p> <p>Liikunta</p> <p>Musiikki</p> <p>Lämpöä tuovat sisustuselementit</p>	<p>Tilaan sopivat varustelut</p>
<p>Ei liian iso tila</p> <p>Kotoisa tunnelma</p> <p>Valaistus (x3)</p> <p>Ilmapiiiri</p> <p>Ihmiset (x2)</p> <p>Sohvat (x2)</p> <p>Kivannäköinen tila</p> <p>Siisteys</p> <p>Järjestys (x2)</p> <p>Monipuolisuus</p> <p>Seinillä jotain</p>	<p>Kodinomaisuus</p> <p>Yhteisöllisyys</p> <p>Tilaan sopiva valaistus</p> <p>Monipuolisuus</p> <p>Sisustukselliset elementit</p> <p>Tilan järjestely</p>	<p>Viihtyisä ja toimiva nuortentila</p>
<p>Avoimempi tila</p> <p>Sohvia ja huonekaluja lisää</p> <p>Parempi sohva (x3)</p> <p>Piilottaisin seinässä olevan oven</p> <p>Seinien uusiminen</p>	<p>Muutokset järjestyksessä</p> <p>Huonekaluja lisää</p> <p>Tilojen kehittäminen</p>	<p>Tilojen kehittämis ehdotuksia</p>

Järjestyksen muuttaminen Lisää soittimia Lisää oleskelutilaa Suurempi keittiö Matto Hiljaisempi huone	toimivimmiksi Soittimia lisää Pientä pintaremonttia	
--	---	--

TEEMA, taulukko 5: Nuorten ajatuksia tilojen saavutettavuudesta

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
On helppo tulla (x8) Tuttu paikka Mukavat työntekijät Keskeisellä paikalla (x2) Mukava fiilis Rento meininki Lämmin ilmapiiri Aina löytää kavereita (x2) Kokemus, jo lapsesta asti mukana Hyvä vastaanotto Toiminnalliset mahdollisuudet Jos ei uskalla jutella, voi tehdä jotain	Helppous Ilmapiiri Toiminnallisuus Yhteisöllisyys Sijainti Aiempi kokemus Työntekijät	Tiloihin helppo tulla
On tosi keskellä tätä asuinalueita Kunhan helposti saatavilla ja lyhyen välimatkan päässä Hyvä sijainti Keskeisellä paikalla (x5) Hyvät liikenneyhteydet (x4)	Toimivat kulkuyhteydet Paikan keskeisyys asuinalueella	Tilojen sijainnin merkitys

Omat kyydit (x2)		
Facebook (x6) Nuorten foorumi netissä (x2) Paperilaput (x4) Ilmoitustaulu (x2) Suullinen tiedotus (x3) Julisteet Nettisivuja voisi päivittää tiheämmin Kirkollisista tapahtumista voisi mainostaa enemmän	Tiedotus netissä Suullinen tiedotus Paperimainokset Kehittämisehdotuksia	Toimiva tiedottaminen

LIITE 3: Esteettömyyden havainnoinnin runko

ESTEETTÖMYYDEN HAVAINNOINNIN RUNKO

Mihin havainnoinnissa kiinnitetään huomiota?

Havainnoinnissa kiinnitetään huomiota nuorten tilojen esteettömyyteen ja pääasiassa siihen, miten erilaisilla liikkumisen apuvälineillä (esim. pyörätuoli) kulkeminen onnistuu tiloissa. Havainnointi toteutetaan jokaisen haastattelukerran yhteydessä tiloilla vierailtaessa.

Havainnissa huomioitavat seikat:

- Onko rakennukseen helppo sisäänpääsy?
- Onko rakennuksessa kulkua vaikeuttavia kynnyksiä?
- Miten kerrosten välillä tapahtuva liikkuminen onnistuu?
- Löytyykö rakennuksesta inva-wc?

Lisäksi haastatellaan nuorisotyöntekijöitä mahdollisista tilanteista, joissa esteettömyys on pitänyt erityisesti ottaa huomioon ja miten näissä tilanteissa on toimittu, tai toimittaisiin sellaisen sattuessa kohdalle.